

МАЯ АКАДЭМІЯ

Напярэдадні свайго юбілею Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў здзівіла ўсіх аматараў культуры адразу некалькімі вельмі арыгінальнымі творчымі праектамі. Адзін з іх аўтары часткова прадстаўляюць на старонках «Полымя». Калі мы сёння гаворым пра віртуальнасць вобразу, маем на ўвазе найперш прасторавую віртуальнасць. Але ж існуе і віртуальнасць у часе. Будучыя мастацтвазнаўцы пад кіраўніцтвам кандыдата мастацтвазнаўства загадчыцы кафедры гісторыі і тэорыі мастацтваў Марыі Карпянковай запісалі ўспаміны былых выпускнікоў Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў розных гадоў. А будучыя мастакі вобразна «агучылі», увасобілі гэтыя ўспаміны ў сваіх творах.

Ні для каго не сакрэт, што нашыя сучаснікі лягчэй успрымаюць не вербальную, а візуальную інфармацыю. Але ў дадзеным выпадку вобразы, якія прэзентавалі ў сваіх творах маладыя мастакі, зрабіліся адметным ключом да запісаных і змешчаных побач успамінаў. На выставе «Дыярушы» можна было не толькі глядзець, але і чытаць... Вельмі крэатыўны і сучасны падыход да падачы інфармацыі.

Пытанні, якія задавалі студэнты I, II, IV курсаў мастацкага і тэатральнага факультэтаў, будучыя мастацтвазнаўцы Алена Русакевіч, Ксенія Куніца, Тарас Кучынскі-Паравы, Ганна Біжык, Кацярына Крамарэнка, Настасся Фанарыкава, Марына Бабко, Юлія Пешына, Аляксандра Сацукевіч, Настасся Васілевіч, Таццяна Януковіч, Настасся Сямёнава, Вераніка Шапашнікава, былі самыя розныя, часам нечаканыя. Напрыклад: з якім пахам і колерам асацыіруецца Акадэмія? Адказы на іх толькі ўзмацнялі адчуванне рэальнасці. Учыйцеся. Праз маналогі, праз вобразы-ключы да ўспамінаў, прапанаваныя сённяшнімі студэнтамі-мастакамі, час набывае прастору, набывае колер, водар, пачынае гучаць, паўстае, як жывы...

Галіна БАГДАНАВА

Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў заснаваная ў 1945 годзе ў Мінску як Беларускі тэатральны інстытут. З 1953 г. — Беларускі дзяржаўны тэатральна-мастацкі інстытут. З 1991 г. — Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў. Сёння ў структуру Акадэміі ўваходзяць пяць факультэтаў: тэатральны, мастацкі, дызайну і дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва, экранных мастацтваў, павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў.

Саракавыя

ГАЛОЎНАЕ — ЛЮБІЦЬ ЛЮДЗЕЙ

Эльвіра ГЕРАСИМОВІЧ,

тэатразнаўца, выпускніца Беларускага тэатральнага інстытута (1949 г.), спецыяльнасць «акцёр драматычнага тэатра», рэктар Беларускага дзяржаўнага тэатральна-мастацкага інстытута ў 1968—1984 гг., прафесар-кансультант кафедры гісторыі і тэорыі мастацтваў, кандыдат мастацтвазнаўства, прафесар, заслужаны дзеяч мастацтваў БССР.

Акадэмія і водар... Цікавае пытанне. Значыць так: калі ў галоўным корпусе направа пойдзеш, там змешаны водар касметыкі — тэатральны факультэт: там студэнткі, яны амаль усе карыстаюцца парфумай. А калі налева пойдзеш, то водар фарбаў — ні з чым не зблытаеш — мастакі.

Што ж датычыць колераў... Направа — нешта актыўнае, але не вельмі яркае, а налева — мяккія таны. І яшчэ мне згадваюцца гукі. З правага боку — шум. З левага — цішыня.

Гэта як два крылы — з правага боку — тэатральны факультэт, з левага — мастакі.

Вы пытаецеся, з якою геаметрычнай фігурай асацыіруецца ў мяне Акадэмія... Трохкутнік. Бадай, і тэатралы, і мастакі — трохкутнікі. Чаму? Таму што шмат вуглоў і загадак і ў адных, і ў другіх. Не знойдзеш падыходу — уколешся.

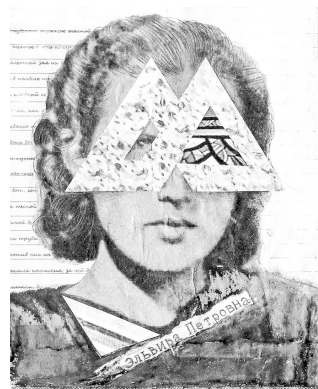
Калі б я не паступіла ў тэатральны інстытут, я б, напэўна, займалася медыцынай. Але тут я набыла любімую спецыяльнасць. Усё маё далейшае жыццё было найперш аддадзена тэатральнай педагогіцы, а потым ужо даследаванням і навучы. Я шаснаццаць гадоў была рэктарам, але ніколі не кідала педагогічную працу, майстэрства акцёра.

Мы вучыліся адразу пасля вайны. Але сказаць, што нам тады складана было вучыцца, — не скажаш. Хлеб быў, алей быў, бульба была (яе саджалі паўсюль, дзе толькі можна пасадзіць), цыбуля зялёная была. Гэта самая галоўная ежа. Да таго ж, мы сістэматычна атрымлівалі ад прафсаюзаў талоны на... галёшы. І прадавалі іх на таўкучцы. На гэтыя грошы нешта куплялі. Мы часцей харчаваліся ўсе разам, усім курсам.

Курс у нас быў вельмі дружны. Заўсёды адно пра аднаго ўсё ведалі, імкнуліся падтрымліваць. Нам цяжка было б вучыцца, каб мы не сябравалі. У нашай справе шмат што залежыць ад партнёра. Вядома, спрачаліся, здаралася, што і не размаўлялі нейкі час. А пасля ўсё наладжвалася.

Зранку я любіла паспаць, таму што клаліся мы вельмі позна. А любімы час — гэта дзень і вечар, калі мы ўсе былі разам. Калі мы займаліся. Але не тады, калі мы сядзелі на лекцыях і глядзелі лектару ў рот, гэтага мы таксама не любілі, як і сённяшнія студэнты. Я кажу пра акцёрскае майстэрства. І потым у нас былі шыкоўныя капуснікі! У тых дні, калі былі нашыя капуснікі, міліцэйскі нарад стаяў каля інстытута, таму што ўвесь горад імкнуўся прыйсці.

Не памятаю такога часу, каб у нашай навучальнай установы не было праблем з памяшканнем. Хіба што адразу пасля таго, як скончылася рэканструкцыя цяперашняга галоўнага корпуса ў 1977 годзе, ды і тое нядоўга: інстытут разрастаўся. А ў тых далёкія гады, калі толькі адчыніўся інстытут, мы займаліся ў памяшканні Тэатра оперы і балета. Унізе былі буфет і кухня. Калі была вольная зала, мы

*Дар'я Раманенка.
«Мара ў позірку».
Дыптых (фрагмент).*

Дар'я Раманенка. «Мара ў позірку».
Дыптых (фрагмент).

беглі ў залу. Калі была вольная кухня — беглі на кухню.

Вельмі любілі розныя розыгрышы. На вуліцы Янкі Купалы быў драўляны мост. І аднойчы Ілля Курган і адна наша студэнтка пайшлі туды ды разыгралі сцэнку, як сварацца муж і жонка. А мы ўсе пачалі ім падыгрываць — угаворвалі дзяўчыну, каб яна не кідалася з моста ў раку. Людзі вакол сабраліся. Паверылі. Яшчэ адзін выпадак. Домік цёткі адной са студэнтак стаяў у парку Горкага.

Там у яе былі градкі з цыбуляй. І вось аднойчы мы нешта там адзначалі і на закуску парвалі ўсю гэтую цыбулю. А ў скверы, што каля Опернага тэатра (ён пасаджаны пасля вайны), ёсць і нашыя дрэвы...

Запомніліся выезды на бульбу ў верасні. Гаспадаркі прымалі нас з задавальненнем, нават спрачаліся з-за таго, куды паедуць нашыя. Бо і працавалі мы добра. І канцэрты давалі. Усё ўмелі. Усё ўмець у нашай прафесіі — гэта быць вельмі назіральным і па-добраму цікаўным. І любіць людзей. Гэта самае галоўнае і самае цяжкае. І ад людзей усё чэрпаць. Мы ж не нараджаемся геніямі, гэта ўсё размовы. Галоўнае — любіць людзей, з увагаю ставіцца адно да аднаго. І памятаць, што ў жыцці за ўсё трэба плаціць. Атрымаў добрае — аддай добрае.

А як не згадаць дыпломныя спектаклі! Па-першае, нам далі пляцоўку тэатра імя Янкі Купалы. Былі сапраўдныя афішы, прадаваліся білеты, нам дарылі кветкі... Праўда, частку букетаў свае ж сябры прыносілі. А на спектаклях чаго ў нас толькі ні бывала! На адным спектаклі я ніжняю спадніцу згубіла, на другім мы перад пачаткам завязалі Віцю Карпілаву, які выконваў ролю сакратара гаркома партыі, хусцінку, каб не тырчэлі валасы з парыка, а ён, думаючы, што глядачоў яшчэ няма, расунуў заднік і вызірнуў у залу. А там ужо былі людзі... Уяўляеце, сакратар гаркома ў хусцінцы! А яшчэ мы ездзілі на лесанарыхтоўкі, ездзілі з гастролямі. Нам далі грузавік, і мы вандравалі па ўсёй Беларусі, паказвалі свае спектаклі.

Публіка прымала нас заўжды вельмі гарача. Людзі ж настолькі згаладаліся, настолькі былі радыя — гэта ж 1949 год! Усяго 4 гады прайшло з Дня Перамогі. Які настрой быў у галодных, няшчасных і ў той жа час самых шчаслівых людзей...

Галоўнае, што яднае ўсіх, хто звязаны з нашай Акадэміяй — гэта аднанасць. Тут заўжды працавалі і працуюць людзі, адданыя сваёй справе. Менавіта гэта дапамагае Акадэміі выжываць і не толькі існаваць, але і развівацца. Многія нашыя выпускнікі розных гадоў цудоўна працуюць сёння ў Акадэміі, нягледзячы на тое, што, зарабляючы сваёю творчаю працай, могуць цудоўна пражыць без тых грошай, якія атрымліваюць у Акадэміі. Але ж яны працягваюць у педагогіцы справу сваіх настаўнікаў. Вось гэтай адданасцю пакаленняў сваёй alma mater і моцная нашая Акадэмія.

Запісала Настасся ВАСІЛЕВІЧ.

Шасцідзясятыя

НАШ ПЧАЛІНЫ ВУЛЕЙ

Уладзімір МІШЧАНЧУК,

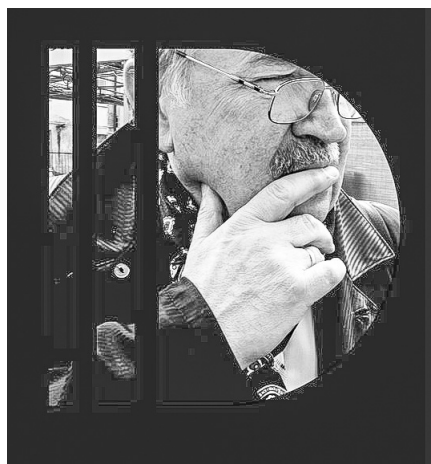
акцёр, выпускнік Беларускага дзяржаўнага тэатральна-мастацкага інстытута (1968 г.), спецыяльнасць «акцёр драматычнага тэатра і кіно», дэкан тэатральнага факультэта Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў, прафесар, заслужаны артыст Рэспублікі Беларусь.

Наша Акадэмія асацыіруецца ў мяне з пчаліным вулеем, дзе ў кожнай са спецыяльнасцей, спецыялізацый ёсць свая ніша. Як соты — усе пчалкі вылятаюць, бяруць з жыцця ўсё цікавае, збіраюць гэта ў адно.

Калі казаць пра тое, хто застаўся ў мяне ў памяці з часоў вучобы, то я не магу гаварыць пра кагосьці аднаго. Мне вельмі дарагія мае настаўнікі. Калі я паступаў першы раз, мне запомніўся, запаў у душу Дзмітрый Аляксеевіч Арлоў, народны артыст Беларусі. Ён даў мне надзею на маю будучыню. Вядома ж, я не магу не згадаць Веру Паўлаўну Рэдліх, вучаніцу Канстанціна Сяргеевіча Станіслаўскага, якая мяне таксама прыняла і стала «маёй першай настаўніцай». А яшчэ маім настаўнікам быў Аляксандр Іванавіч Бутакоў, выпускнік Акадэміі, у якога быў студэнцкі білет № 1. Яны мяне ўзялі на свой курс. Вера Паўлаўна Рэдліх і Аляксандр Іванавіч Бутакоў, гэтыя два чалавекі — мае мама і тата, што прыгрэлі, узялі да сябе і вялі чатыры гады да выпуску. Не магу не згадаць і Тамару Сяргееўну Узунаву, адну з вядучых балерын Вялікага тэатра, якая вучыла мяне танцу, Арона Маркавіча Першыца, які вучыў сцэнічнаму бою. Я нават дасюль памятаю пах поту, пах спартыўнай залы, у якой мы займаліся і танцамі, і сцэнічным рухам. А яшчэ памятаю нашую Нінэль Іванаўну, што выкладала французскую мову. Яна была ў нас такая... вельмі прыгожая, гэткая напраўду французская прыгажосць у яе была, незвычайная. Нінэль Іванаўна вучыла нас французскай мове, а мы ад яе выкручваліся. Яна была вельмі патрабавальнай і прынцыповай.

Многія выкладчыкі былі для студэнтаў, як кажуць, жывымі легендамі. Вось, напрыклад, Аркадзь Якаўлевіч Скір, чытае лекцыю па замежнай літаратуры: «Гамер. Іліяда. У сваім творы Гамер апісвае...» Звініць званок. Мы ідзем на перапынак. Вяртаемся, а Аркадзь Якаўлевіч працягвае: «... апісвае карціну...» і працягвае далей. І так было пастаянна. На якой літары спыніўся, з той ён і пачынае. А Няфёд Уладзімір Іванавіч — наш патрыярх. Ён чытаў нам гісторыю беларускага тэатра і беларускую тэатральную крытыку. У яго былі паперы, па якіх ён чытаў лекцыі, і ім было, напэўна, гадоў дваццаць. Яны ўжо пажайцелі ад часу, стухнелі. А ў яго ўся гісторыя беларускага тэатра была ў гэтых паперках, якія ён напісаў у свой час і якія заўжды яму дапамагалі.

А што тычыцца тых, з кім вучыўся, аднакурснікаў, я памятаю ўсіх! Сашу Дзянісава, царства яму нябеснае, які памёр ужо... Пра яго ёсць перадача, фільм памяці Аляксандра Дзянісава. А са сваёю будучай жонкай — Людмілай Кучарэнка — я ўпершыню пазнаёміўся на ўступных экзаменах. Яна стала маёй зоркаю, што вызначае шлях, маім другім «я», маёй жонкай, маім сябрам, самым блізкім для мяне чалавекам на ўсё маё жыццё... 10 сакавіка гэтага года адзначылі 46 гадоў нашага сямейнага жыцця.

Васіліса Хілько. «Без назвы».

Усіх дзяўчат нашых памятаю, але многіх ужо няма, на жаль, у жывых... Як і Сашкі Дзянісава, няма ні Галі Бальчэўскай, ні Іры Гаркушы, ні Сашы Лабанка, ні Валодзі Шмакава, ні Віктара Пенкіна, ні Віталя Кастальцава... Царства ім нябеснае. Я назваў якраз тых, хто ўсё сваё жыццё аддаў нашаму тэатру, кінемаграфу.

Мы, калі вучыліся, працавалі цэлымі суткамі. Знаходзілі спосабы, каб застацца ў Інстытуце на ноч, — і працавалі. Самы любімы час — позні вечар і ноч. У інтэрнат нас не пускалі з-за таго, што мы затрымліваліся на рэпетыцыях. А мы праз вокны лезлі або начавалі ў тых, хто жыў у Мінску. Самы ж плённы час — ноч. А зранку ў нас, як правіла, стаялі дысцыпліны гуманітарнага цыклу. І мы, вядома ж, іх прапускаралі. На нас сварыліся. Вось, усё, як і сёння! Гэта перадаецца з пакалення ў пакаленне. А на спецыяльныя дысцыпліны мы стараліся заўжды прыходзіць у час, рыхтаваліся.

Вы пытаецеся, ці пацвяджалі мы падчас вучобы выраз: «Мастак мусіць быць галодным»? Мы не пацвяджалі. Так яно было. Стыпендыі ж былі маленькія. Што да мяне, то на першым курсе я не атрымаў стыпендыю за тое, што здаў замежную літаратуру на тры балы. Наш выкладчык Аркадзь Якаўлевіч прынцыпова патрабаваў, каб мы чыталі толькі арыгіналы, а не па хрэстаматыі. А я «Гарганцюа і Пантагруэль» прачытаў у хрэстаматыі. Ён адразу гэта зразумеў і паставіў тройку. Дык вось, мае аднагрупнікі скідваліся мне па рублю. Адзінаццаць чалавек — адзінаццаць рублёў. Паўгода мяне кармілі... І яшчэ быў выпадак. Скончыліся ў мяне грошы. А да стыпендыі яшчэ далёка... Пайшоў у сталойку (яе тады называлі «Бухенвальд») і на 15 капеек купіў сабе паесці. Хлеб быў бясплатны, гарчыца таксама. А я купіў суп без мяса, салат з капустай за тры капейкі, і гарнір — за шэсць капеек. Перакусіў я, выходжу са сталовай, і падыходзіць да мяне дзядзька, прыстойна так апрануты... Падыходзіць і кажа: «Пакажы сваю руку». Я пытаюся: «Навошта?» А ён зноў: «Пакажы сваю руку». Я працягваю яму сваю руку. А ён дастае з кішэні грошы — капейкі, рублі пакамечаныя, кладзе іх мне ў руку і заціскае мой кулак. А пасля кажа: «А цяпер вярніся назад і паеш!» Я толькі і паспеў сказаць: «Дзякуй, але што вы робіце? Дзякуй...» Так і не ведаю, што гэта быў за чалавек. Але я тады быў самы шчаслівы на свеце...

Калі ў мяне не было стыпендыі, я хадзіў са сваімі сябрамі на вакзал цыстэрны з цэмантам чысціць. Я быў самы маленькі, таму залазіў у дзірку на версе цыстэрны. Мне давалі вёдры, і я адтуль вычэрпваў цэмент і падаваў наверх сваім таварышам. Да раніцы мы чысцілі адну цыстэрну. Нам плацілі па пяць рублёў за кожную. І гэта на той час былі вялікія грошы. Мы маглі нават схадзіць у кіно, пачаставаць сваю дзяўчыну марожаным. А зранку ізноў на вучобу.

Атрымаўшы дыплом, паехаў у Гродна, куды паехала мая будучая жонка. І стаў дырэктарам тэатра. Тады — самым маладым дырэктарам тэатра ў Савецкім Саюзе. У 27 гадоў. Я выбіраўся і дэпутатам гарадскога савета.

А ўвогуле ў жыцці ў мяне склалася так, што я ўсё жыццё аддаваў, аддаю... яшчэ, думаю, Бог дасць сілы, магчымасць аддаваць... У тэатры, у якім служу, у Акадэміі. У маёй працоўнай кніжцы ўсяго два запісы. Першы — з Гродзенскага тэатра, дзе я быў артыстам і дырэктарам. І другі — мая Акадэмія, наш тэатральны факультэт, дзе я працую ўжо больш за трыццаць гадоў. Больш у мяне запісаў няма. Па сумяшчальніцтве я яшчэ працую ў Тэатры кінаакцёра, здымаюся ў кіно, на тэлебачанні, запісваюся на радыё. Увогуле, артыст жывы тым, што ён запатрабаваны. А калі супакояцца прадзюсары і рэжысёры, калі ўсё радзей і радзей будучь запрашаць, гэта значыць, што ўсё... жыццё заканчваецца.

Акцёрскае майстэрства вельмі часта вырочала нас у жыцці. Калі мы былі студэнтамі, нам увесь час трэба было некуды ехаць. Тралейбусы, трамваі... А кантралёраў тады было мора. Падыходзіць да нас кантралёр, а мы робім выгляд, што не чуюм. Ён нам: «Вашыя білеты!» І мы пачынаем паказваць на пальцах, што мы нямамы. Кантралёр нам: «А, вы глуханямыя! Прабачце-прабачце, праязджайце».

А яшчэ, з жонкай маёй будучай кудысьці спышаліся, спазняліся. Галасуем, а машыны не спыняюцца. І я прапанаваў зрабіць з курткі і хусткі скрутак, быццам у нас дзіця малое. І адразу машына спынілася. Колькі ехалі, жонка мая будучая рабіла выгляд, што дзіця супакойвае. Вось вам і вера ў прапанаваныя абставіны.

Паваротным для мяне стаў момант, калі мяне хацелі выгнаць з інстытута, калі ў мяне нічога не атрымалася на другім курсе. Я стараўся, але не мог сябе знайсці. Мяне папярэдзілі, што калі я гэтую сесію не здам, то мяне адлічаць за прафнепрыдатнасць. І вось да нас прыйшоў выкладаць Віктар Паўлавіч Тарасаў, у будучым Народны артыст СССР. Раней ён вучыўся ў Аляксандра Іванавіча Бутакова. Ён сказаў: «Валодзя, паколькі ты ў маёй групе — давай будзем рабіць тое, што ты хочаш. Давай мы разам падумаем, вызначымся, і ты пойдзеш на экзамен менавіта з тым, што ты хочаш сыграць». І мы так і зрабілі. «Чычыкава хачу сыграць!» — «Давай, выдатна! Чычыкаў — характарная роля. Сцэна з Плюшкіным, сцэна з Каробачкай». Але ж яшчэ патрэбны ўрываў на беларускай мове. А мне «Альпійская балада» падабалася. Я, вядома, ніякі не Іван. Дый там ёсць сцэна з Хафтлінгам — немцам, калі ён хлеб просіць. І мы вырашылі, што я сыграю гэтага немца. Потым трэба было нешта з класікі, і мы выбралі «Атэла». Я быў Атэла, а Юра Шчуцкі — Яга. І мы сыгралі сцэну ля фантана з хусцінкай. І я, як мне казалі, узрушыў свім выступленнем усіх педагогаў. І мне паставілі цвёрдую пяцёрку. Потым Віктар Паўлавіч пайшоў, але я ўжо знайшоў сваю сцэжку, вызначыў сваю творчую палітру. Чычыкаў, Хэфтлінг, Атэла. Тры кані. Тры кірункі, якія дапамаглі мне знайсці свой шлях у творчасці.

Запісала Тацяна ЯНУКОВІЧ.

АСАБЛІВАЯ ДУХОЎНАЯ АЎРА...

Уладзімір ТОЎСЦІК,

мастак, выпускнік Беларускага дзяржаўнага тэатральна-мастацкага інстытута (1972 г.), спецыяльнасць «станковы жывапіс», загадчык кафедры малюнка Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў, прафесар, Заслужаны дзеяч мастацтваў Рэспублікі Беларусь, народны мастак Беларусі.

Калі казаць пра нейкі агульны вобраз навучальнай установы, убачыць яго даволі цяжка... Дый навошта абстрагавацца. Жыццё ж, яно складаецца з кавалачкаў... За гады быццам зрастаешся з Акадэміяй.

Больш за ўсё мяне па першым часе ўражвалі вялізныя гіпсавыя злепкі. Першы курс для мяне — нясмеласць, другі — адаптацыя. А потым былі і расчараванні. Але самае галоўнае — тут была нейкая асаблівая аўра, атмасфера дапытлівай вучобы. Малявалі штодня да позняга вечара, самі бралі натуру. Па вечарах у інстытуце было шмат руху.

Была свая аўра, свая мова. Усе імкнуліся маляваць, спасцігаць майстэрства. Між сабой сябравалі. З нашага курса выпусціліся найцікавейшыя людзі. Выкладчыкі былі патрабавальнымі, хацелі, каб мы стваралі кампазіцыі на сацыяльна значныя тэмы. Асяроддзе было вельмі цікавае. Былі дызайнеры, жывапісцы. Адны спрабавалі нешта праектаваць. Другія — пісалі станковыя працы. Я лічу, што мастацкая творчасць не ўніфікуе чалавека, яна мусіць выяўляць індывідуальнасць кожнага. Памятаю, як скульптары нават стралялі з лука. Ездзілі на веласіпедах.

Маладосць — гэта, у некаторай ступені, час расчараванняў. Калі ў мяне нешта не атрымлівалася, я павялічваў колькасць гадзін на працу. Колькасць пераходзіла ў якасць. Да канца навучання пачынаеш параўноўваць свае працы з іншым асяроддзем. Напрыклад, у Баку я пазнаёміўся з іншаю школай, з іншай

ментальнасцю, тэмпераментам. Параўноўваючы досвед, мы разумелі, чаго нам не хапае, і маглі ацаніць тое, што мы атрымалі падчас вучобы.

Для мастака творчасць — не значыць адпрацаваць гадзіны за станком. Гэта ягонья перажыванні, ягонае жыццё. Чалавек убірае веды — і нараджае новае.

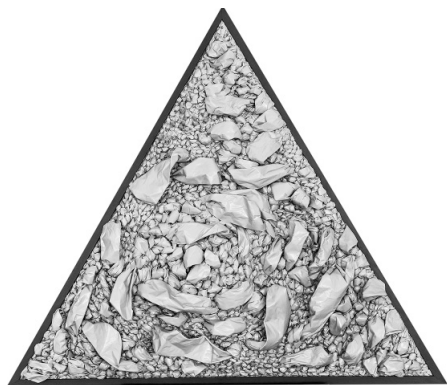
Калі ў мяне пытаюцца пра тое, якія традыцыі існуюць у Акадэміі, я кажу, што самыя галоўныя ў тым, што Акадэмія «ставіць вока» чалавеку, вучыць прафесіяналізму. Гэта дае яму магчымасць паўнаўвартасна выказвацца. Трэба выкладаць так, каб студэнт табе паверыў, і станавіўся ўсё лепшым і лепшым.

Запісалі Тарас КУЧЫНСКІ-ПАРАВЫ і Алена РУСАКЕВІЧ.

ІМКНЕННЕ ДА СОНЦА

Валянціна БАРТЛАВА,

мастак па тэкстылі, выпускніца Беларускага дзяржаўнага тэатральна-мастацкага інстытута (1973 г.), спецыяльнасць «мастацкае афармленне і мадэляванне вырабаў тэкстыльнай і лёгкай прамысловасці», загадчык кафедры касцюма і тэкстылю, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь за распрацоўку габеленаў для інтэр'ера Палаца Рэспублікі (2004).

*Уладзіслаў Кніга.
«Без назвы».*

Паступленне было для мяне вельмі рэзкім крокам — я паступіла адразу пасля сярэдняй школы. У шаснаццаць гадоў трапіць у Тэатральна-мастацкі інстытут, сустрэцца з такімі цікавымі і такімі рознымі людзьмі мастацтва... Можна, таму гэты час бачыцца мне ў яркім жоўтым колеры. Гэта быў час пераадолення, пошуку чагосьці новага, цікавага. Першы курс — час прывыкання да новай абстаноўкі, знаёмства.

Самая яркая падзея на маёй памяці — гэта, безумоўна, вандроўкі, экспедыцыі. Кіраваў усім Міхась Фёдаравіч Раманюк. Мы шмат вандравалі, шмат дазнаваліся, вывучалі народнае мастацтва, нацыянальны фальклор. Пасля гэтых вяды вельмі

спатрэбіліся нам у нашай творчасці. Яшчэ вельмі добра памятаю вандроўку ў Вільнюс, якую наладзіў Павел Васільевіч Масленікаў. Мы ехалі ў аўтобусе, і ўсе — і студэнты, і педагогі — усю дарогу ўголос спявалі песні. Такія вандроўкі дапамагалі нам стаць сябрамі.

Я з радасцю згадваю акцёраў, якія тады з намі вучыліся і запрашалі нас на прэм'еры. Мы, можна лічыць, нават удзельнічалі ў стварэнні сцэнічных вобразаў. Бо давалі парады па стварэнні касцюмаў або дэкарацый. Наш светапогляд фарміраваўся ў сінтэзе ўсіх відаў мастацтва. Мы пазіравалі скульптарам, ладзілі разам капуснікі.

Тэатральна-мастацкі інстытут, Акадэмія, заўжды фарміравалі творчае асяроддзе, у якім гадаваліся творцы. Для творчага чалавека надзвычай важна, хто знаходзіцца побач. У людзей мастацтва асяроддзе асаблівае, у яго аснове атмасфера ўзаемаразумення, любові, дабрыві. Талент вельмі лёгка знішчыць кепскімі адносінамі, неразуменем. І мы сёння імкнемся раскрыць творчы патэнцыял кожнага студэнта, падтрымаць яго.

У мяне не было жадання змяніць свой творчы шлях. Таму што ў мяне была магчымасць займацца адначасова і жывапісам, і графікай, і шмат чым яшчэ...

У нас была вельмі цікавая група. Калі мы паступалі, наш кіраўнік імкнуўся набраць студэнтаў з рэгіёнаў. І атрымалася, што паступілі людзі розныя па ўзросце, з розным жыццёвым вопытам. Падчас вучобы мне было на каго раўняцца. Усе дні падчас вучобы былі вельмі насычанымі. Трэба было вельмі шмат працаваць, асабліва мне, паколькі я прыйшла адразу пасля школы і мусіла даганяць тых, хто прыйшоў пасля вучылішча. Але я вельмі любіла жывапіс, колер для мяне быў усім, таму што я заўжды пісала нацюрморты з вялікай радасцю, у мяне было жаданне эксперыментавать. Я працавала ў майстэрні з ранку да вечара і нават у выхадныя дні. І ўжо на трэцім курсе я выйшла на ўзровень тых, хто паступаў пасля вучылішча.

Падчас студэнцкіх навуковых канферэнцый мы маглі адначасова выступаць з дакладам і паказваць сваю творчую працу. Калі мая сястра вучылася на тэкстылі, а я на мадэляванні, мы з ёй разам рабілі якія-небудзь працы. Памятаю сваю першую творчую працу — гэта было вялікае дрэва з лёну. Яна ўсіх вельмі зацікавіла, а мой выкладчык сказаў, што гэта сапраўды значная праца, і з гэтага дня ў мяне будзе ісці творчы стаж.

Мы імкнуліся дзе-небудзь падпрацоўваць. Сумяшчаць працу і вучобу было цяжка, але гэта выпрацоўвала байцоўскі дух. Мы ўсе марылі працаваць у Цэнтры Моды. Гэта было для нас стымулам.

Я не памятаю сваіх нерэалізаваных праектаў. Мой бацька заўжды вучыў мяне: «Пачаў справу — давядзі да канца». Я бралася за тую працу, якую я напраўду ўмею рабіць. Я ніколі не бралася за тое, чаго я не адчувала. Па жыцці я вельмі асцярожны чалавек.

Дыпломная праца — гэта вынік нашага навучання. Мы ўсе тады былі на практыцы ў Цэнтры Моды, і нам усім далі канкрэтныя заданні. Я працавала над калекцыяй дзіцячага адзення. Мы распрацоўвалі мадэлі з улікам таго, што яны потым будуць пушчаныя ў вытворчасць. Я спачатку засмуцілася, бо мы ўсе марылі пра прыгожыя калекцыі жаночых убораў. Але ў мяне ўсё атрымалася. Праўда, на абароне давялося перахвалывацца, бо не прыйшоў хлопчык-мадэль.

Я вельмі шчаслівая, што скончыла менавіта Тэатральна-мастацкі інстытут, Акадэмію. Акадэмізм, які ляжыць у аснове яе традыцый, дапамагае развівацца ў будучым. Традыцыі трэба ведаць.

Акадэмія паўплывала і на фарміраванне майго характару. А характар уздзеінічае на прафесію, а прафесія — на характар. Калі чалавек таленавіты, ён мусіць выявіць характар, каб сябе паказаць. Увогуле, Акадэмія для мяне — гэта ўсё маё жыццё.

Запісалі Ганна БІЖЫК і Алена РУСАКЕВІЧ.

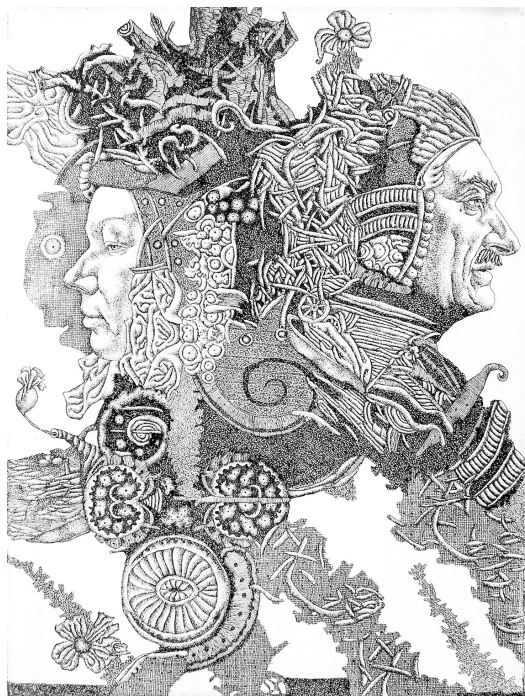
Сямідзясятая

РАЗМАЎЛЯЦЬ НА МОВЕ СВАЁЙ ЗЯМЛІ

Уладзімір САВІЧ,

мастак, выпускнік Беларускага дзяржаўнага тэатральна-мастацкага інстытута (1976 г.), спецыяльнасць «графіка», прафесар кафедры графікі Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў, заслужаны дзеяч мастацтваў Рэспублікі Беларусь.

Я 38 год адпрацаваў у Акадэміі мастацтваў і ўвесь час вучыў сам сябе і ўсіх студэнтаў размаўляць на мове роднай зямлі. Гэта не значыць толькі размаўляць па-беларуску! Гэта значыць — вывучаць сваю гісторыю, культуру, літаратуру, музыку... Трэба імкнуцца быць вельмі адукаваным чалавекам. Мы цікавыя менавіта як мастакі нашай Беларусі, цікавыя, калі будзем несці ноту сваёй зямлі. А вось знайсці гэтую ноту — найскладанейшая справа. Страціць яе — вельмі лёгка. І калі мы ўсе з вамі будзем імкнуцца размаўляць на мове роднай зямлі: і

Глеб Сідарэнка. «Успаміны».
Дыптых (фрагмент).

мяне: «А куды вы збіраецеся паступаць?» Я адказваю, што на дызайн. Ён: «Ды вы што?! Чаму?» Яму надта тады мой адказ спадабаўся, бо я шчыра прызнаўся, што мне хоць абы куды, толькі не ў войска, бо страшэнна туды не хачу ісці! І ён тады кажа: «Паступайце на графіку». Вось так вырашыўся мой лёс.

Складанасці былі з уступнымі іспытамі... Ездзіў я на іх з Койданава. Гэта трэба было а шостаі гадзіне падняцца, потым тры кіламетры ісці на электрычку. Усё здаваў нармальна, і раптам перад апошнім іспытам па гісторыі КПСС моцна захварэў — такая ў мяне хворая нага была, што ісці я не мог. Раніцай будзіць мяне мама, а я гавару: «Не, мам, не паеду!» І яна кажа: «Не трэба. У цябе такая нага...» Вырашыў я далей спаць. І так добра мне было ад гэтай думкі, але раптам мяне як малатком: «Гэта ж у войска!!!» І я хутчэй у што мог заматаў нагу, добра, што штаны тады былі з клёшам. Адным словам, дакульгаў я да электрычкі і прыехаў. Не памятаю, як я тады здаваў гэтую гісторыю, але здаў і паступіў. Мой тата быў адукаваны чалавек. Калі я паступіў, а пасля прыехаў і сказаў пра гэта, то тата не паверыў. Казаў, што без блату паступіць у вышэйшую навучальную ўстанову немагчыма. Я кажу: «Паступіў!» А ён: «Можа быць, ты не так паглядзеў?» Ён пазваніў майму дзядзьку, які жыве ў Мінску, і папрасіў, каб той схадзіў у інстытут і дакладна паглядзеў. Той схадзіў, пасля прысылае тэлеграму: «Паступіў».

Тады паступалі людзі, якія былі нашмат старэйшыя за мяне, якія ўжо дакладна ведалі, чаго яны хочуць і навошта сюды паступаюць. Са мной разам вучыліся такія мастакі, як Мікола Селяшчук — ён быў на 5 гадоў старэйшы за мяне, Мікола Купава — гэты на 7 гадоў. Былі такія хлопцы, што і на 10. Я лічу, што ў гэтым мне пашанцавала, што я — такі малады чалавек, а са мной поруч — сталыя вопытныя людзі. Ім ужо не было часу займацца рознымі глупствамі.

Тады на графіку набіралі 5—6 чалавек, і адну дзяўчыну маглі ўзяць. Цяпер я ведаю, што ўсё наадварот! У наш год атрымалася так, што набралі групу з 10 чалавек. І ў нас было адразу тры дзяўчыны. Са мной вучыліся Ларыса Палякова,

вы — маладыя, і мы — старэйшыя, то мы пабудуем нашу пірамідку, і нехта з нас стрэліць у сусветным мастацтве.

Калі я заканчваў «Ахрэмчык» (Гімназія-каледж мастацтваў імя І. В. Ахрэмчыка. — Г. Б. і А. Р.), то вырашыў, што абавязкова павінен паступіць у інстытут, бо не вельмі хацеў ісці ў войска. Гэта была першая мая задача. Я разумеў, што калі пайду ў войска, то магу як мастак нешта страціць. Тады многія збіраліся на манументальнае аддзяленне. Я таксама туды хацеў. Але потым гляджу, што чалавекі тры ці чатыры з нашага класа ўжо дакладна вырашылі туды паступаць, а ствараць канкурэнцыю паміж сабою — гэта не разумна. Пра графіку я тады нічога не ведаў, хаця ўжо самастойна, як аматар, рэзаў граўюры. І я вырашыў паступаць на тое аддзяленне, куды больш за ўсё набіраюць студэнтаў. «Усё, — сказаў я, — паступаю на дызайн».

На абароне дыплама ў школе Васіль Пятровіч Шаранговіч пытае

Раіса Сіплевіч, у яе ўжо была дачка Тацыяна, якая выкладае цяпер на графіцы, а я памятаю яе яшчэ маленькай. Яшчэ Антаніна Лапіцкая. Яна таксама была старэйшая па гадах і ўжо была замужам.

Калі мы вучыліся, была вялікая ўзроставае павага. Мы — першы курс — не маглі зайсці да чацвёртага-пятага курсаў паглядзець, што яны робяць... А дыпломнік — гэта зусім было нешта! У нас хлапец быў — Валодзя Каралькоў. Ён 10 год паступаў, нарэшце паступіў. Мы яму гаворым: «Валодзя, ты ўсіх ведаеш, вось і ідзі да іх». І мы, шчыра вам прызнаюся, куплялі ім бутэльку віна, а яны за гэта нам дазвалялі ў час перапынку паглядзець, як яны пішучь жывапіс. Але з умовай: праходзіць, як у маўзалеі, спыняцца нельга. Калі хочаце па другім коле — зноў бутэлька! Але пісалі яны, вядома, цудоўна! Майстэрства было, я вось на сённяшні розум гляджу, — супер!

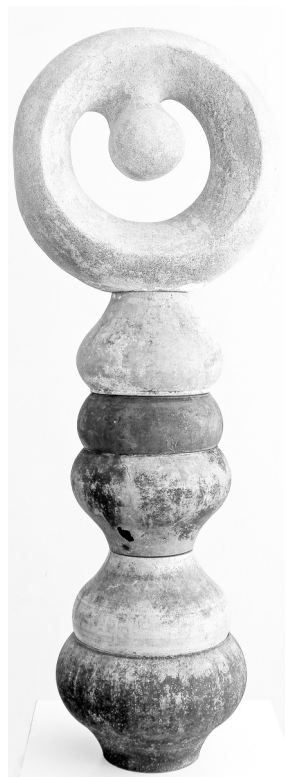
Былі і такія выпадкі, напрыклад, Мікола Селяшчук кажа: «Давай паедзем з табой у Вільнюс (або ў Талін ці ў Рыгу)?» Тады не дазвалялася, як цяпер — можаце прапусаць да 60 гадзін у месяц. Тады дэкан за 15 хвілін вырашаў пытанне аб выключэнні. Узяў дакументы, пайшоў да рэктара, выходзіць — усё, адлічаны. І мы ішлі ў дэканат, а там была вельмі харошая сакратар, Марыя Фролаўна Назаранка, і прасілі, каб яна прыкрыла нас, бо вельмі хочацца ў Вільнюс на дзень з'ездзіць, паглядзець розныя выставы. Ноч едзеш, дзень ходзіш па горадзе — і нясеся потым назад. Але гэта было карысна — удыхнуць новае мастацтва, а тым больш яно ад нашага адрознівалася.

Быў у нас прафесар Павел Канстанцінавіч Любамудраў. Заняткі пачыналіся у 11:35, і мы ведалі — зараз адчыняюцца дзверы і: «Здравствуйте, товарищи!» Гэта значыць, што ўжо трэба стаяць і пісаць. А выкладчык ён быў ад Бога. І вось ён не дазваляў выкарыстоўваць гуаш. Акварэллю пісаць — значыць толькі акварэллю! Калі ён гуаш бачыў на рабоце — усё, ідзі і змывай! Мы ўсе мусілі змываць і пачыналі пісаць нанова. Ці так было, студэнт кажа: «Ну ўсё. Я напісаў». А ён: «Ты ведаеш, Валодзя, харошы жывапіс. Але вось калі б ты ўсю постаць на палову запалкі пасунуў управа, то было б лепей». Гэта значыла, пачынай па новай. Тады мы яго не разумелі, і, вядома, жартавалі, але з часам, калі ўжо аналізуеш, разумееш, што падрыхтоўка была вельмі сур'ёзная.

Да трэцяга курса мы вучыліся ўсе разам. А пасля трэцяга нас падзялілі на станковую і кніжную графіку. Васіль Пятровіч Шаранговіч кіраваў тады кніжнай графікай, і мы ўсе хацелі патрапіць да яго. Мацнейшыя траплялі на кнігу. Але ведаецца, гэта так умоўна — мацнейшыя і слабейшыя...

Атрымлівалася, што курс, які быў ранейшы за нас і займаўся кнігай, і мы, напрыклад, пяты курс і чацвёрты, працавалі ў адной майстэрні. Гэта спрыяла творчаму развіццю — два гады працаваць у адной майстэрні са старэйшымі.

Вельмі спрыяла нашай творчай працы тое, што мы з Міколам Селешчуком ужо падчас навучання пачалі рабіць кнігі і друкавацца. Мне летам пасля першага курса далі першы заказ. Гэта была беларуская народная казка «Разумная дачка». Заказ быў афіцыйны, і я павінен быў зрабіць ілюстрацыі і афармленне да гэтай кнігі. А летам як ідзе праца? Ну, памалюеш, потым пойдзеш у футбол паганяеш, потым на рыбу... Але працу я зрабіў і павёз, каб здаць у выдавецтва. Дзякуй Богу, атрымалася ўсё добра. Потым ганарар атрымаў. Бацька пытае:

Васіль Цімашоў.
«Голас».

«Ну што? Зарабіў якую-небудзь капейку?» А першы мой ганарар, я памятаю, быў 784 рублі на той час! І я адказваю: «Ну вось, тата, на табе грошы». Ён: «Баба (ён маму так называў), я не ведаю, прагуляў у футбол увесь час... Нічога не робячы, такія грошы зарабіў?»

Памятаю нашыя практыкі. На першым курсе летам мы паехалі ў цудоўнае месца — у Камень. Гэта Лепельскія азёры. І з намі тады паехаў Віктар Аляксандравіч Грамыка. Ён паехаў кіраваць намі, таму што гэта былі яго любімыя мясціны. Мясціны, вядома, цудоўныя, але была вялікая праблема — паесці! Былі грошы. Купіць нешта ў магазіне было немагчыма. І праз гэта ў нас былі розныя прыгоды...

Курс, як я ўжо казаў, у нас быў вельмі цікавы. З намі вучыўся Мікола Гуршчанкоў, які не меў спецыяльнай адукацыі. Ён быў такі вясковы чалавек, вельмі добры па характары. З яго можна было жартаваць як хочаш. Была ў вёсцы адна жанчына, а ў яе — дзве дачкі. Адна з гэтых дзяўчын працавала ў сталовай, а там піянерскі лагер сталаваўся. Мы кажам: «Коля, ты павінен Галю запрасіць у кіно! Каб Галя потым нам макаронаў ці яшчэ чаго са сталовай прыносіла». Ну а Коля, ён такі малайчынка быў: «Ну трэба — дык трэба!» Адночы мы нават вырашылі яго ажаніць. А ажаніць дзеля чаго: каб добра паесці. А жанчына была такая добрая, яна кажа: «Ой, хлопчыкі, маёй Галі ж пашанцавала. Мастак!» А Галя гаворыць: «Не, я не буду з ім!» А яна ёй: «Дурніца, гэта ж мастак, гэта ж такі чалавек!» Паелі мы, выпілі чарку, а Коля і Галя ўцяклі хутка, бо мы ўжо пачалі жартаваць.

Тэма маёй дыпломнай — «Пінская шляхта» Дуніна-Марцінкевіча — макет аздаблення і каляровыя ў два колеры літаграфіі. Я цэлы год рабіў дыплом і адначасова працаваў у выдавецтве «Вышэйшая школа». Я калі ўладкоўваўся на працу, прыйшоў да Шаранговіча, а ён пытае: «А як дыплом?» Я адказаў, што і дыплом буду рабіць, і на працу хадзіць. І мы з ім так дамовіліся, што раз у тыдзень я абавязкова паказваю яму, што раблю. «Калі адзін раз ты мне не паказваеш — значыцца, з работы ты звальняешся».

Усё выдатна ў мяне ішло. У выдавецтве мне дазволілі працаваць палову дня, а плацілі як за дзень, таму што пасля інстытута я павінен быў да іх размеркавацца. Аднак так атрымалася, што ў мяне з'явіліся праблемы з дыпламам. Апошнія дзесяць дзён я нават не выходзіў з інстытута. Я дзень і ноч быў у інстытуце. Мне і есці туды прыносілі. Я нават штаны спартыўныя да дзірак праседзеў... За сваю дыпломную працу я тады атрымаў дыплом Акадэміі мастацтваў СССР і меў два гады спецыяльную стыпендыю.

Што яшчэ раскажаць пра вучобу? Гэты быў час, 1970-я гады, — час нацыянальнага адраджэння. Я і да гэтага размаўляў толькі на мове, вывучаў беларускую гісторыю. А тут паглыбіўся ў гэта яшчэ болей. Тым больш побач былі Пётра Свентахоўскі, Мікола Купава, які пазнаеміў нас з Яўгенам Куліком. Поруч са мной знайшліся людзі, якія растлумачылі мне, што я павінен вывучаць нашу родную культуру і гісторыю. І вось адзін з іх, гэта Міхась Фёдаравіч Раманюк, ён выкладаў у мяне гісторыю мастацтва Беларусі. Я з ім пасябраваў і вандраваў па ўсёй Беларусі. Я вельмі ўдзячны яму за этнаграфічныя вандройкі. Ён быў настолькі завадны чалавек. У мяне з гэтых экспедыцый вялізарныя стосы замалёвак у альбомах. А гэта ўсё ўплывала на творчасць.

Я часта задаю самому сабе і ўсім пытанне: мастак павінен весці няспынны пошук або, калі знайшоў сябе, садзіцца на канька і ехаць далей? Я па сваёй манеры не магу спыніцца на адным месцы. Я лічу, што ўвесь час павінен шукаць, шукаць, шукаць... Аднак аснова — гэта нацыянальная культура. А далей — вечны пошук. Бог даў нам вельмі многа. Самае вялікае шчасце, што мы можам маляваць, і гэтае шчасце трэба абавязкова выкарыстоўваць.

Запісалі Ганна БІЖЫК і Алена РУСАКЕВІЧ.

БЯСКОНЦАСЦЬ І НЕАБДЫМНАСЦЬ

Уладзімір ЗІНКЕВІЧ,

мастак, выпускнік Беларускага дзяржаўнага тэатральна-мастацкага інстытута (1977 г.), спецыяльнасць «манументальна-дэкаратыўнае мастацтва», загадчык кафедры манументальна-дэкаратыўнага мастацтва Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў, прафесар, заслужаны дзеяч мастацтваў Рэспублікі Беларусь.

Калі згадаць самую яркую падзею падчас вучобы, то гэта, напэўна, успамін з трэцяга курса, калі нас з Міколам Селешчуком узнагародзілі падарожжам у Балгарыю. Гэта была сенсацыя, бо на той час мала хто меў магчымасць выехаць за мяжу. Мы наведвалі музеі, сучасныя галерыі. Гэта быў незабыўны досвед.

Яшчэ адной цікавай падзеяй стаўся мой удзел у выставе «Мы будзем камунізм». У адрозненне ад іншых удзельнікаў, я не прынёс вялікага сацыялістычнага палатна, а толькі камерны партрэт Уладзіміра Караткевіча. Пра які Міхаіл Савіцкі сказаў: «Валодзя (Караткевіч) будзе камунізм».

Хто з майго тагачаснага атачэння застаўся ў памяці? Канкрэтнага чалавека вылучыць складана. Гэта быў творчы, працоўны калектыў. Хутчэй мяне суправаджалі персанажы і героі кніг, якія я чытаў у той ці іншы перыяд. Аўтары кніг дапамагалі сталець, жыццёва вызначацца. Маркес, Караткевіч — вось мае надзейныя спадарожнікі.

Згадваю летнюю практыку на Браслаўскіх азёрах. Як цяпер памятаю гэтую бясконцую прастору. Ідэі і вобразы набылі рэалістычную афарбоўку, і гэтая рэальнасць перамагла. Немагчыма перадаць тое захапленне бясконцасцю і неабдымнасцю. Форма вобраза — гэта кропля.

Вы просіце вызначыць, з якімі колерамі асацыіруецца ў мяне час навучання ў тэатральна-мастацкім інстытуце... Напачатку колер туману, размытасці. Таму што напачатку была разгубленасць, неведомасць. Мы не бачылі абрысаў будучыні, таго, што нас чакае, былі толькі здагадкі. Кафедра манументальнага мастацтва, на якую я паступіў, прапанавала нам неверагодную колькасць матэрыялаў і новых тэхнік — усяго таго, з чым мы не былі яшчэ знаёмыя. Велізарны выбар для эксперыменту: мазаіка, энкаўстыка... Не тыя традыцыйныя жывапісныя прыёмы, якія мы ведалі, а тое, што з'яўлялася для нас таямніцай, загадкай, адсюль і разгубленасць, і гэты нявызначаны колер туману.

Пасля спазнання новага гэтае адчуванне прайшло. Калі браць сярэдзіну навучання, то гэта ўжо былі колеры экспрэсіі: актыўны чырвоны, сіні, жоўты. Колеры нямецкага экспрэсіянізму. Колеры магутнай энергетыкі, якая лунала ў нашым акадэмічным асяродку. Мы былі цікаўнымі, авантурнымі. Нягледзячы на тагачасную ідэалогію дзяржавы, мы былі па-за ёй. Мы былі дзяржавай у дзяржаве.

А калі казаць пра любімы дзень на тыдні, то гэта нядзеля. Падчас вучобы мы заўсёды мелі вельмі насычаны падзеямі і працай графік. Нядзеля для мяне была часам, у якім я мог суцішыцца, пабыць сам-насам са сваімі думкамі, прывесці ўсё да ладу. Я думаю, што такі дзень неабходны для ўсталявання гармоніі ў сабе.

Кацярына Пашкевіч. «Без назвы».

Калі казаць пра любімую гадзіну, то найбольш любіў раніцы. Гэта той час, калі ў спакоі і зацішшы можна пачаць працоўны дзень, настроіцца на пэўны лад. Для мяне раніца заўжды з'яўляецца вызначальнай, і яе трэба правільна пачаць.

Не магу сказаць, што вучоба ўвогуле хоць калі-небудзь спынялася. Для мяне ўсё жыццё — гэта самаўдасканаленне. Заўжды вельмі важнай з'яўлялася самаадукацыя.

Ці быў падчас навучання нейкі паваротны момант? Так. Каханне. Сустрэча з дзяўчынай з графікі, якая ў будучыні стала маёй жонкай.

Ці паўплывала вучоба на мой характар? Вельмі паўплывала. Выхавала «эга» ў творчым разуменні. Не пыху, але пэўны творчы стрыжань, без якога немагчыма існаваць творцу. Навучыла быць бясконца шчырым, з няспынным імкненнем да самаўдасканалення, быць лепшым, цікавейшым. Для мяне Акадэмія стала падмуркам у выхаванні творчай асобы. Маладосць — час, калі віруюць жарсці, і я знаходзіўся быццам паміж двума агнямі, але Акадэмія дапамагла трымацца правільнага шляху.

Традыцыі Акадэміі — гэта павязь з мінулым пакаленнем, перайманне досведу. Традыцыі трэба захоўваць і паважна да іх ставіцца.

Акадэмія павінна быць прасторай, дзе камфортна жыць, ствараць. Гэта месца, якое збірае энергетыку. Яна стварае атмасферу для творчага пошуку. На дадзены момант, я думаю, Акадэмія ўяўляе сабой згаслы вулкан, але прыйдзе час — і адбудзецца вялікі, магутны выбух. І я вельмі чакаю гэтага ўспольху.

Запісала Кацярына КРАМАРЭНКА.

АСЭНСАВАЦЬ СВАЁ МЕСЦА Ў КОСМАСЕ

Уладзімір ВАСЮК,

мастак-графік, дызайнер, выпускнік Беларускага дзяржаўнага тэатральна-мастацкага інстытута (1978 г.), спецыяльнасць «мастацкая кераміка і шкло», дацэнт кафедры графічнага дызайну.

Самымі яркімі падзеямі падчас вучобы былі сумесныя з выкладчыкамі работы над рэальнымі праектамі. Напрыклад, для чэмпіянату свету па біятлоне ў Раўбічах (1974, 1976 гг.) мы распрацоўвалі на кафедры нагляднай агітацыі і рэкламы візуальную графіку. Для Алімпійскіх гульняў у Маскве (1980 г.) таксама стваралі розныя пластычныя формы, сувенірную прадукцыю. Гэтай жа падзеі была прысвечаная і мая дыпломная работа — камплект дэкаратыўных інтэр'ерных вазаў. Кіраўніком быў Міхаіл Венямінавіч Бяляеў. Я стаўлюся да сваёй дыпломнай з павагаю, і нават з гонарам. Яна ўвайшла ў многія беларускія выданні (у альбом «Беларуская кераміка», 1984; «Энцыклапедыю літаратуры і мастацтва Беларусі», т. 5, 1987). Я быў у ліку першых майстроў, якія пачалі займацца стварэннем дэкаратыўных керамічных формаў для інтэр'ера.

Магчыма, менавіта работа па стварэнні візуальнай рэкламнай прадукцыі для чэмпіянату свету па біятлоне ў Раўбічах вярнула мяне да даўняй мары займацца графікай.

Атрымалася так, што яшчэ падчас вучобы ў мастацкім вучылішчы я двойчы спрабаваў паступаць у БДТМІ на станковую графіку (у мяне была такая магчымасць, бо ў вучылішча я паступіў пасля 10 класаў, у мяне была агульная сярэдняя адукацыя). Але абодва разы няўдала. Трэцім разам жонка, студэнтка кафедры керамікі і шкла Тамара Васюк, параіла паступаць на кераміку. Каб потым перавесціся на графіку. Так я стаў студэнтам мастацка-прамысловага факультэта. Гэта толькі мне дапамагло. Я пачаў мысліць больш крэатыўна, чым тыя, хто скончыў мастацкі факультэт. Пераводзіцца не стаў, бо атмасфера, што панавала ў нас у

групе і на кафедры, мяне задавальняла. І я ніколі не пашкадаваў пра сваё рашэнне.

Найбольш запомніліся выкладчыкі спецыяльных прадметаў. На кафедры керамікі і шкла — гэта Уладзімір Вікенцьевіч Угрыновіч, сапраўдны энтузіяст сваёй справы. Ён адным з першых на Беларусі адрадіў лепшыя традыцыі нашых продкаў, пачаў праводзіць этнаграфічныя экспедыцыі па розных рэгіёнах краіны і збіраць у старажылаў рэдкія ўзоры. Мы сустракаліся з самабытнымі майстрамі, знаёміліся з асаблівасцямі ганчарнай справы.

На кафедры гісторыі мастацтваў — гэта Міхась Фёдаравіч Раманюк і Ірына Міхайлаўна Елатамцава (гісторыя керамікі). Гэтыя людзі ўзрасцілі ўва мне цікавасць і любоў да народнага мастацтва, да абрадаў і традыцый, да гістарычнага мінулага Беларусі, якія зрабіліся галоўнымі тэмамі ў маёй творчасці.

Час навучання я мог бы параўнаць з дынамічнымі формамі — конусам, шарам, бо яно было напоўнена дзеяннем, падзеямі. Мы наведвалі рэспубліканскія і ўсесаюзныя выстаўкі, маглі свабодна ездзіць па ўсім Савецкім Саюзе (Вільнюс, Рыга, Талін, Кіеў, Масква, Ленінград і г.д.). Студэнты БДТМІ маглі чытаць забароненую літаратуру (напрыклад, Біблію), слухаць забароненую музыку (Акуджаву, Высоцкага), што было недаступна студэнтам іншых ВНУ.

У студэнцкія гады самым любімым часам дня для мяне быў вечар. Пасля заняткаў была магчымасць працаваць да позняга вечара ў вучэбных класах. Мы запрашалі натуршчыкаў і працавалі, працавалі, пастаянна ўдасканальвалі сваё майстэрства. Мы маглі назіраць за студэнтамі іншых факультэтаў, напрыклад, акцёрамі, рабіць з іх замалёўкі. Гэта быў такі творчы працэс, які аб'ядноўваў многія віды мастацтва. Дні тыдня мала чым адрозніваліся адзін ад аднаго, бо нават у выхадныя мне даводзілася працаваць. У мяне на той час ужо была сям'я, таму трэба было яе забяспечваць. Я падпрацоўваў на заводзе «Гарызонт», а пазней — у Ленінскай бібліятэцы.

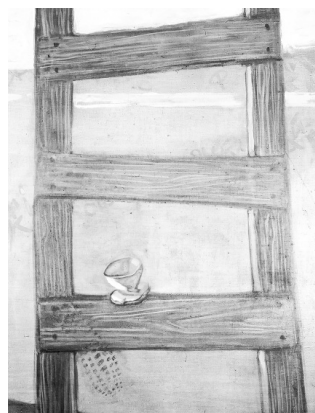
Кажуць, мастак павінен быць галодным. Не. Гэты выраз быў і застаецца для мяне непрымальным. Толькі сыты мастак можа тварыць, а галодны пастаянна думае пра тое, як знайсці сродкі, каб пракарміцца.

Вы пытаецеся, чым бы я не займаўся падчас вучобы, каб была магчымасць? Не траціў бы час на непрыкладныя прадметы, такія, як гісторыя КПСС, палітэканомія, марксісцка-ленінская філасофія... Гэтыя прадметы не толькі не дапамагалі, але нават шкодзілі студэнтам мастацкага ВНУ, якія мусілі мысліць свабодна, без аглядак на нейкія палітычныя ўстаноўкі. Было б лепш, калі б замест гэтага мы вывучалі гісторыю сваёй Бацькаўшчыны альбо філасофію сусветнай думкі.

Вучоба ў інстытуце і час па-за ягонымі сценамі для мяне былі непадзельныя. Гэта быў адзіны працэс пазнання. У вандроўках, нават калі яны былі не па вучобе, я імкнуўся пабачыць помнікі архітэктуры, скульптуры, жывапісу, пазнаёміцца з цікавымі творчымі людзьмі. Падчас вучобы ў мяне адбывалася асэнсаванне свайго месца ў гэтым космасе.

Паўплывала вучоба і на мой характар. У станоўчым сэнсе. Я навучыўся мысліць творча, не па шаблоне. Да кожнай новай тэмы падыходжу сур'ёзна. Вывучаю гістарычныя крыніцы і ўсё, што было зроблена да мяне, каб не паўтарыцца і ўносіць нешта асабістае, новае.

А традыцыі Акадэміі — гэта акадэмічнае, акадэмічнае і яшчэ раз акадэмічнае вывучэнне ўсіх спецыяльных прадметаў: і жывапіс, і малюнак, і кампазіцыя...

Юрый Сяргейчык.
«Творчы шлях»
(фрагмент).

Запісала *Марына БАБКО*.

Васьмідзясятыя

МЫ ХАЦЕЛІ ЗМЯНІЦЬ СВЕТ

Міхаіл БАРАЗНА,

мастацтвазнаўца, фотамастак, выпускнік Беларускага дзяржаўнага тэатральна-мастацкага інстытута (1985 г.), спецыяльнасць «прамысловая графіка», рэктар Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў, кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт.

Вікторыя Мельніковіч. «Без назвы».

Альтэрнатыў для паступлення ў мяне было шмат. Скончыў школу з залатым медалём, мог пайсці куды заўгодна — і на медыка, і на банкіра, і на дыпламата. Але ва ўзросце прыкладна дзесяці гадоў я вырашыў, што буду вучыцца толькі ў Акадэміі мастацтваў (на той час — Беларuskім дзяржаўным тэатральна-мастацкім інстытуце). Іншых варыянтаў я для сябе не бачыў, хаця займаўся спортам — скачкамі ў вышыню, баскетболам. Але, не зважаючы на гэта, сумненняў не было, што я буду тут вучыцца. Я для сябе вырашыў, што, калі не паступлю з першага разу, буду спрабаваць другі раз, і трэці, і чацвёрты.

У мяне заўжды былі нейкія асаблівыя адносіны да Мінска. Хаця я ў дзяцінстве шмат падарожнічаў, паглядзеў і Маскву, і Піцер, і Львоў, і Адэсу, і Рыгу, але мае дзіцячыя асацыяцыі з Мінскам — гэта нешта цэласнае, вялікае, са статуямі на франтонах. Мне падабаўся Мінск, ягоная атмосфера. Хаця я яго часам крытыкую, але ёсць у ім нешта неапісальнае. У іншых гарадах, напэўна, быў хутчэй проста падарожнікам, экскурсантам, а тут са мною загаварылі пра мастацтва. З'явіліся людзі, якія пачалі расказаць, а гэта вельмі важна.

Год паступлення быў вельмі няпросты і незвычайны. Гэта быў 1980 — год Алімпіяды. Уступныя экзамены праходзілі ў нязвыклы час — не ў ліпені, а ў канцы жніўня. Гэта дало дадатковы, вельмі важны месяц падрыхтоўкі. Я здолеў тады напасіцца на выязную практыку з курсам мастакоў. Гэта былі Мікола Шулякоўскі, Ігар Бархаткоў, Жанна Башук, кіраваў тою практыкай Мікалай Залозны.

Гэты дадатковы месяц даў мне вельмі шмат, таму што я меў стасункі са студэнтамі, там быў цудоўны педагог, які даваў мне такія ўрокі, што часам і цяпер расказваю сваім студэнтам. Я зразумеў, што жывапіс — гэта асаблівы эмацыянальны стан. За некалькі ўрокаў на ўсё жыццё зразумеў каштоўнасць колеру і фарбаў. Выкладчык мне казаў: «Глядзі, якая фарба, яе ж, перш чым загнаць у цюбік, прыдумлялі вельмі сур'ёзныя людзі, спецыялісты, і перш, чым яе сапсаваць, ты павінен падумаць, ці маеш ты на гэта права».

У студэнцкія гады мы, вядома ж, вучыліся адно ў аднаго, у гэтым нават нельга сумнявацца. І гэта было самае сумленнае навучанне. Але былі і дысцыпліны,

звязаныя з вялікім лекцыйным курсам, — тут адно ў аднаго не навучышся. Шмат часу мы праводзілі ў бібліятэцы і асвойвалі велізарную колькасць матэрыялу не па праграме. Тое, што я набываю новыя веды па гісторыі мастацтва, я адчуў, калі пачалі чытаць лекцыі па гісторыі беларускага мастацтва. Лекцыі, якія я слухаў, напрыклад, у Міхася Раманюка, былі ўнікальныя. У кнігах такое знайсці было цяжка. Такое больш нідзе не прачытаеш і не пачуеш.

Была, вядома ж, канкурэнцыя. Гэта натуральны стан творчага асяроддзя. Мы перажывалі за кожную адзнаку: камусьці несправядліва ставілі «пяць», камусьці несправядліва — «тры». Некаторыя студэнты пачыналі выконваць сваю работу за дзень да прагляду, а мы працавалі метадычна, з дня ў дзень, у выніку часам атрымлівалі адзнакі ніжэйшыя. З несправядлівасцю мы сустрэкаліся. Але з часам разумелі, не важна — «чатыры» ці «пяць». Важна, як гэта ўспрымаюць твае сябры-аднадумцы, бо мы ведалі адно аднаго лепш, чым педагогі. Цяпер я кажу некаторым студэнтам, што магу паставіць і добрую адзнаку, але наўрад ці яны гэтым будуць ганарыцца. Таму што свет мастацтва вельмі маленькі, кампактны. І чалавек, знаходзячыся ў Акадэміі, ужо ўступае ў сістэму ўзаемадзейненняў. Нават, «выпырхнуўшы» з Акадэміі, ён не зможа далёка адляцець ад гэтай сістэмы, а можа быць, і застанеца ў ёй на ўсё жыццё.

Калі я паступаў, то прыйшоў на кафедру жывапісу са скруткам малюнкаў, і на мяне звярнуў увагу адзін выкладчык, як высветлілася потым, ён у вайну быў вопытным разведчыкам. Яму было дастаткова кінуць позірк на чалавека, каб вызначыць, хто да яго прыйшоў. Гэты чалавек — загадчык кафедры жывапісу Пётр Крохалеў, у той самы дзень, калі я прынёс малюнку, падарыў мне эцюднік з фарбамі, з пэндзлямі. Паставіў нацюрморт і сказаў: «Пішы». Ён ведаў, што ў мастацтва не павінны прыходзіць людзі, якія могуць нанесці яму шкоду. Цяпер усё па-іншаму. Калі паступаюць мастакі, яны ўсе пад нумарамі, зашыфраваныя. У той час было вельмі моцнае пакаленне, магутнае, падабранае. І калі б не рэгламентацыя мастацкага жыцця, калі б не было гэтага палітычнага махровага налёту, адбыўся б росквіт беларускага мастацтва.

Так атрымалася, што я з першага разу паступіў на прамграфіку. Мне вельмі спадабалася атмасфера, менавіта тады я зразумеў, што дызайн — гэта мастацтва ў квадраце. Гэта значна больш, чым жывапіс. Я ні разу не расчараваўся ў сваім выбары. Было шмат цікавых педагогаў, для нас яны былі тытанамі. Вячаслаў Ламака, Леніна Міронава, Анатоль Занеўскі, Павел Семчанка — людзі, якія навучылі нас адказнасці, правільнаму стаўленню да прафесіі. Тады, магчыма, не цалкам усведамляў, што вучоба ў Акадэміі — гэта прыблізна на семдзсят адсоткаў выхаванне. Нават хутчэй не выхаванне, а перадача метадалогіі, калі чалавек можа яшчэ больш развіць у сабе атрыманы досвед, калі ў яго будзе больш магчымасцей і сіл. Такое выхаванне асобы — гэта самае важнае. Бо можна проста мець ад прыроды здольнасці, навыкі, можна мець амбіцыі і нават працалюбства, але прафесійныя адносіны да справы, дзе ты адказваеш за канчатковы вынік, — гэта можна толькі выхаваць. Толькі асоба можа замацавацца ў культуры і чагосьці дасягнуць.

Мне было васьмнаццаць гадоў, і я быў, напэўна, самым малодшым на курсе. А аднакурснікі мае былі жанатыя, з дзецьмі. Таму мая сацыялізацыя праходзіла па-іншаму. Цяпер тым, хто паступае ў Акадэмію, сямнаццаць-васьмнаццаць гадоў. Яны ўсе роўныя, і сацыялізацыя іх праходзіць больш складана: яны вымушаныя ў сваім узросце сутыкацца з незразумелымі для іх праблемамі. Нам было трохі прасцей: аднакурснікі, якія былі трохі старэйшыя, у канцэнтраваным выглядзе перадавалі нам свой досвед. Мы пераставалі быць дзіцячым садком праз некалькі месяцаў пасля паступлення.

Я памятаю першы капуснік. Я нават там выступаў. На жаль, мы не можам вярнуць той час. Таму што ў нас няма тэатральнай залы. Традыцыя капуснікаў была парушаная дзесьці ў 1990-я гады. У 1970—1980 гг. гэта была адна з самых

папулярных падзей у Мінску. Друкаваліся запрашальныя білеты, і напярэдадні ў інтэрнаце падрабляўся тыраж. Таму людзей прыходзіла ў два разы болей, чым было месцаў у гэтай залі. Гэта былі тэатралізаваныя нумары. Часта з пародыямі на педагогаў. І ніхто на іх не крыўдаваў, нават наадварот — ганарыліся, таму што, калі кагосьці не паказалі, было неяк крыўдна.

Мы сябравалі з тэатральным факультэтам. І больш карысці было не столькі ад правядзення нейкіх сумесных мерапрыемстваў, колькі ад суіснавання ў адзінай прасторы. Гэта давала нам разуменне псіхалогіі розных прафесій.

Самым яркім для мяне быў першы пленэр. Сама геаграфія ўражвала: Карпаты — Нёман — Мірскі замак. І ўсё гэта з заплечнікамі, з палаткамі, з эцюднікамі і пяроўкай. У кожнага хлопца заплечнік менш за дваццаць кілаграмаў не важыў. Падняць яго ад зямлі было немагчыма. Дзяўчаты ж неслі толькі альбомы. А мы неслі ўсё — і каструлі, і сякеры. У Міры мы яшчэ накупілі керамікі. Камусьці археолагі падарылі цагліну са сцяны замка...

Магу сказаць, што ў мяне і цяпер шмат нерэалізаваных планаў, і не таму, што ў мяне нешта не атрымліваецца, усё з-за дэфіцыту часу. Гэта звязана з рознымі абставінамі. Вось тое, што было пазначана, — паступіць і скончыць Акадэмію — гэта было зроблена.

Што тычыцца маёй дыпломнай... Да тэмы дыпломных работ у савецкі час ставіліся трохі па-іншаму. Раней на дзвярах кафедры вывешваўся спіс дыпломных работ, і мы выбіралі з гэтага спісу. Толькі некаторым дазвалялася нешта зрабіць на адвольную тэму. Усе падыходзілі да выбару рацыянальна, узважвалі свае сілы. Нам важней быў наш унутраны свет. Тым больш, што да пятага курса ўсе былі ўжо жанатыя і замужам. Гэта быў свет, які патрабаваў шмат увагі, і мы разумелі, што гэта — галоўная каштоўнасць. У мяне за год да абароны нарадзіўся сын, і, па сутнасці, я рабіў дзве дыпломныя працы — за сябе і за сваю жонку. На чацвёртым курсе вырашыў, што буду займацца фатаграфіяй. Таму тэма дыпломных работ была звязаная з фотаграфіяй. Па патрабаванні кафедры яна была звязаная з палітычным плакатам. Усё выконвалася сродкамі фотамантажу. Прымянялася шмат тэхнічных прыёмаў. У мяне былі два кіраўнікі, напэўна, гэта да гэтага часу застаецца выключным выпадкам у гісторыі Акадэміі. Тады быў зламаны стэрэатып, што фотаграфіка — гэта для тых, хто нічога не ўмее.

Мы праз дзень бывалі ў кнігарні «Дружба». Калі мы дазнаваліся, што прывезлі якую-небудзь дэфіцытную кнігу, — куляй ляцелі, каб купіць. Менавіта тады для нас адкрыўся савецкі авангард, які перавярнуў усё нашае ўспрыманне. Яшчэ ў кожнага была пераносная бібліятэка з часопісаў. Некаторыя кнігі ў мяне ёсць да гэтага часу. І калі я іх бяру, адразу згадваю студэнцкія гады.

Дзіўны час, мы выраслі ў шэрым колеры, але мы гарэлі. З цягам часу прыйшло адчуванне, што ўсяго і не трэба паспяваць, варта беражліва ставіцца да ўласных сілаў і не спяшацца. Усе мае аднакурснікі — гэта людзі, якія хацелі змяніць маленькую частку таго свету, якая нам дадзена. Мы не былі найўнымі — ніхто з нас не думаў, што мы зменім увесь свет.

Для мяне фармальны вобраз Акадэміі — гэта, вядома, куб, чорны або белы куб, які стаіць на пакамечанай паперы. Калі я быў малады, свет мастацтва мяне трохі палохаў — ніколі не ведаеш, якой гранню гэты куб да цябе павернецца. Без аптымізму, веры ў перамогу і апоры на калектыў усё больш складана.

Сёння магу сказаць, што ў цэлым Акадэмія засталася ўсё той жа. Можа быць, дзесьці стала лепш, дзесьці стала горш. Але гэта тая самая баявая адзінка, якая, як і тады, маштабна ўплывае на развіццё мастацтва ў краіне. Хаця мне здаецца, што раней павагі да мастацтва было больш. Але крытэрыі прафесійнага стаўлення да справы ніколі не мяняюцца.

Запісалі Ганна БІЖЫК і Алена РУСАКЕВІЧ.

Дзевяностыя

НЕБА, ПТУШКІ

Павел ТАТАРНИКАЎ,

мастак, выпускнік Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў (1995 г.), спецыяльнасць «графіка», дацэнт кафедры графікі Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў.

Я спачатку вучыўся ў «парнаце» (Гімназіі-каледжы мастацтваў імя І. В. Ахрэмчыка. — Г. Б. і А. Р.). Мы хадзілі ў Акадэмію і на прагляды, і на капуснікі. За год-два да паступлення практычна кожны з нас ведаў, на якое аддзяленне будзе паступаць. Я выбраў графіку. Мастакі, якія там выкладалі, былі для нас кумірамі. Разам са мною на графіку з «Ахрэмчыка» паступалі пяць чалавек, а бралі ўсяго шэсць. Атрымлівалася, што мы адзін аднаму канкурэнты. Падчас іспытаў мы жылі ў інтэрнаце, дзе нам свой пакой аддаў Алесь Пушкін — ён быў старэйшы, але ж таксама парнацкі... Яшчэ ў школьцы ён быў нашым «шэфам»: мы — пяты клас, а ён — адзінаццаты. Дык вось, на момант паступлення, калі нам не было дзе жыць (грошай здымаць кватэру няма, пакой на экзамены ў інтэрнаце не давалі), Алесь Пушкін сказаў: «Жывіце ў мяне!»

Часам пытаюцца, ці была падчас вучобы паміж намі канкурэнцыя, здаровая канкурэнцыя. Што такое нездаровая канкурэнцыя ў працы, я нават і не ведаю. А канкурэнцыя ў творчасці ёсць заўсёды, і гэта нармальна. Яна ёсць у кожнай навучальнай установе.

Нават у дзіцячых садочках. Калі ёсць лідары, амаль заўсёды яны вядуць за сабой астатніх, гэта педагагічны факт. Усе мастакі-студэнты вучацца аднаго. Выкладчыкі даюць агульнакарысную інфармацыю. Час ад часу, зразумела, могуць падказаць, накіраваць. Але ж галоўнае, што дае акадэмічная адукацыя, — гэта якасць рамяства. Яе можна атрымаць толькі працуючы і назіраючы за працай сяброў. Група ў нас была рознаўзростава. Нас, хлопцаў з «парната», усе на кафедры звалі «гарохам». «Брацікамі» і «гарохам» — малыя ўсе былі, худыя... Але былі ў нас і старэйшыя. Зміцер Локіць, Віталь Дударэнка. А дзяўчына ў нас усяго адна была — Лянуся Нядзелька.

Самы цікавы час — гэта, вядома, пленэры. Яны былі даўжэйшыя, чым цяпер — два месяцы. Уяўляеце сабе, два месяцы на прыродзе? Ну, гэта ж чуд, курорт! Ясна, што грошы там хутка канчаюцца, трэба думаць, як пражыць. Тады яшчэ, акрамя стыпендыі, студэнтам выдавалі натурныя грошы, грошы на матэрыялы. Даволі нармальна сума атрымлівалася, каб на вёсцы пражыць. Хаця здараліся смешныя выпадкі. Неяк практыка была ў Гальшанах. Тады не было яшчэ мяжы з Літвой, але крызіс ужо пачаўся, з'явіліся карткі і талоны. Ды нам на вёсцы нічога не прадавалі, бо мы там не прапісаны. Што рабіць? Жылі ў будынку, дзе была школьная бібліятэка, і школьны вартаўнік-конюх выдаў нам мех бульбы. Але гэтага ўсё роўна было малавата... Тады да

*Вікторыя Ярніч.
«Дон Кіхот свайго часу».*

нас часта прыязджалі сябры. Неяк з Вільнюса прыехаў вядомы цяпер мастак Сяргей Поклад. Прыехаў ды зайшоў у нашу вясковую краму: там ужо даволі пуста было, але на верхніх паліцах радамі стаялі палатняныя мяхі з бразільскай кавай у зернях. Каштавала 2 рублі 55 капеек кілаграм — гэта амаль бясплатна, нават на тых часы. Ясна, што вяскоўцы не куплялі гэтую каву ў зернях так шмат, як яе прывозілі. І тут Сяргей кажа: «Гэта ж Кландайк! Збірайцеся, паедзем у Вільнюс». Тады рэйсавыя аўтобусы хадзілі з Гальшанаў у Вільнюс. Набралі мы гэтых мяхоў і паехалі. А ў Літве на той час ужо было шмат прадпрымальнікаў, кавярні розныя адчыняліся. Кава з Бразіліі — страшэнны дэфіцыт! Нідзе яе не было, а тут на табе — мяхі гэтай кавы. І мы яе прадалі па нейкім неверагодным для нас кошце. У адно імгненне ў нас стала шмат грошай! Што з імі рабіць? Ну, паелі — наеліся. З сабой розных сыроў з булкі набралі, а грошы ўсё не канчаюцца. І вось мы знайшлі адзін рынак, а там — вайсковая амуніцыя з нейкіх савецкіх складоў. Глядзім — бляшанкі-дымавухі вайсковыя. Ну і набралі мы гэтых дымавух. А на наступны дзень у мяне дзень народзінаў, і хлопцы прэзентуюць мне бутэльку французскага калекцыйнага віна, купленую на аўкцыёне, з нумарам: 163164.

А яшчэ людзі ў Гальшанах, пэўна, і дасюль думваюць, што там прызямлялася НЛА. На Купалле да нас ізноў прыехалі сябры, і мы пайшлі з імі на ўзлесак паліць вогнішча. А ў нас яшчэ захавалася сёе-тое з віленскіх вайсковых запасаў: дымавухі, фаеры розныя, ракетніцы. Паспявалі мы песні і пачалі запускаяць усё, што ў нас было. На світанку вярнуліся ў вёску, а да нас прыбывае знаёмая маленькая дзяўчынка і кажа: «Ведаеце што, а ўчора ў Гальшаны НЛА прылятала! Вось там, за гарой. Там вялікі шар пераліваўся. А вакол яго яшчэ іншыя маленькія лёталі палову ночы, а пасля адляцелі!» Толькі пасля мы зразумелі, што гэта было нашае вогнішча і дымавухі, але не сталі расчароўваць дзяцей.

Шмат цікавага ўспамінаецца і пра нашых натуршчыкаў. Была цудоўная натуршчыца Тамара — балерына на пенсіі (балерыны ж рана выходзяць на пенсію). Такое ўражанне складалася, што яе спецыяльна рыхтавалі пазіраваць. Была яна ўжо не маладая, але вельмі цікавая. Яшчэ аднаго памятаю натуршчыка — дзед. Здаравенны такі, прыгожы дзядзька. Яму было 90 з нечым гадоў. Па прафесіі шкловыдзімальшчык. Ён быў мінчанін і расказваў нам розныя байкі пра даваенны Мінск. Казаў, што людзі тады віталіся адно з адным нават праз дарогу, нават незнаёмыя. Гэта лічылася правільным. Пра Янку Купалу расказваў, як ён яго на вуліцы сустракаў і вітаўся з ім.

Калі зноў вяртацца да нашага курса, ён лічыўся ўмоўна моцным. Але галоўнае — псіхалагічныя адносіны паміж людзьмі. Здарэцца, што не сябруюць аднакурснікі, сварацца. Тады рушыцца ўсё. Калі непрыемна прыходзіць у сваю майстэрню, бо не сябруеш з суседам, ты проста пакутуеш. У нас было добра. Здаралася, сыходзіць вечарам дадому не хочацца. Хоць ты начуй у майстэрні з сябрамі. Частка з нас яшчэ жыла ў інтэрнаце, дык мінчане не хацелі сыходзіць ад нас. Да начы сядзелі. Мы і цяпер усе сябруем, вельмі блізка, па-братэрску. Я лічу, што сябры са студэнцтва — гэта тых сябры, якія застаюцца на ўсё жыццё. Вось у мяне так дасюль і не з'явілася блізкіх сяброў не з таго перыяду.

Да дыплама мы падышлі як курс, які дае надзеі. І мы надзеі апраўдалі. Кіраўніком майго дыплама быў рэктар — Васіль Пятровіч Шаранговіч. Паколькі чалавек ён быў заняты (усе гэтыя адміністрацыйныя справы), то прыходзіць да нас часта не мог. Таму адносіны ў нас будаваліся на даверы: ёсць тэрмін — і за гэты час я павінен выканаць пэўную работу. Ды і сама сістэма будавалася так, што спачатку абараняецца тэма, потым эскізы і гэтак далей. Адным словам, праблем не было. Працаваць нам хацелася. Майстэрні былі. А галоўнай нашай забавай было працаваць з сябрамі разам. У мяне была серыя літаграфій. На трэцім курсе трэба было зрабіць ілюстрацыі да паэмы Якуба Коласа «Новая зямля». Нам гэтае

заданне падалося спачатку нецікавым, таму што нам, маладым, заўсёды хацелася чагосьці свежанькага. Але ў гэтым творы ёсць такія філасофскія абагульненні... І неяк атрымалася, што я знайшоў цікавы вобраз гэтага твора, зрабіў работу «Дзедаў човен»: човен, а ў ім вёска плыве, дрэвы розныя. Гэтая ідэя легла ў аснову дыпломнай серыі «Падарожжа», дзе асноўны сімвалічны элемент — човен.

Акадэмія... Пакуль ты яшчэ не студэнт — гэта адна справа, калі ты ўжо тут вучышся — іншая. Пасля ты выйшаў з Акадэміі, і ў цябе засталіся ўспаміны. Потым ты прыйшоў сюды выкладаць — гэта новая гісторыя. Шэсць год вучобы ў Акадэміі! Я і жыў тут у інтэрнаце. Гэта дом! Жыццё праходзіць тут: каханне і праца. Калі ў мяне пытаюцца пра нерэалізаваныя планы, я кажу: «Дзяўчынку нарадзіць». Сыночак ёсць, вось яшчэ дачушку хачу. Я лічу, што гэта абсалютна адэкватны план для дарослага мужчыны. А калі да творчасці, то тут заўсёды думаеш: нешта яшчэ не зрабіў, не паспеў ці не паспяваю. Існуе яшчэ такое паняцце, як крызіс сярэдняга ўзросту, але калі шмат працы, то ўсё спакойна праходзіць. Я думаю, што ў мяне даволі шчаслівы складваецца лёс і творчы, і чалавечы.

Запісалі Ганна БІЖЫК і Алена РУСАКЕВІЧ.

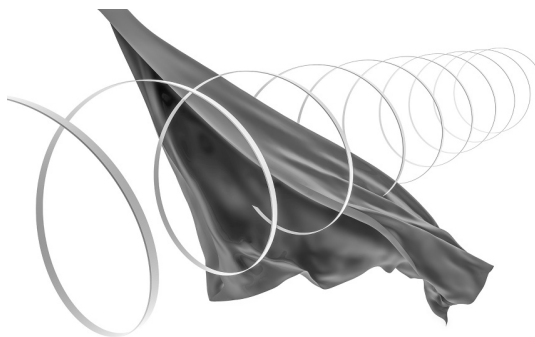
ЛЁД З ПАВІДОКАМІ СОНЦА

Алена БОХАН,

мастацтвазнаўца, выпускніца Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў (1996 г.), спецыяльнасць «Мастацтвазнаўства (выяўленчае мастацтва)», прарэктар па вучэбнай рабоце Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў, кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт.

Першая палова дзевяностых была вельмі багатай на мастацкія падзеі, гучныя акцыі. У асяродку творчай інтэлігенцыі тады панавалі аптымістычны настрой і надзея на каласальныя змены, уяўлялася, што магчымае ўсё. Студэнты актыўна ўдзельнічалі ў разнастайных мастацкіх праектах, напрыклад, адзначалі стагадовы юбілей славуэта Уладзіслава Страмінскага. Не без уплыву нашых выкладчыкаў мы, студэнты, сталі ўдзельнікамі шэсця і перфомансу, якія ладзіў да гэтай падзеі Ігар Кашкурэвіч. Тады было весела знаходзіцца ў цэнтры неверагоднай дзеі, калі лёд Свіслачы расквецілі павідокі сонца з палотнаў нашага вялікага земляка. А цяпер усведамляеш, што такім чынам нас назаўжды знітоўвалі з гісторыяй і культурай Радзімы.

З абсалютнай упэўненасцю магу назваць чалавека, які карэнным чынам паўплываў на мой светапогляд, — Міхась Фёдаравіч Раманюк. Гэтага педагога лічу самым галоўным у маім жыцці. Мне пашанцавала, што легендарны знаўца народнага мастацтва стаў кіраўніком дыпломнай работы, а пасля і кандыдацкай дысертацыі. На жаль, давучвацца ў аспірантуры давялося ўжо без яго. Думаю, што Міхась Фёдаравіч пакінуў след не толькі ў маёй душы. Ён быў геніяльным настаўнікам, які вельмі добра адчуваў сваіх вучняў і ненавязліва скіроўваў іх менавіта на той шлях, які, як паказваў далей час, прыводзіў да поспеху. Ён заўсё-

*Вераніка Несцярук.
«Кампазіцыя».*

ды дапамагаў паверыць у свае сілы, а гэта адзін з галоўных талентаў настаўніка.

Я пачала вучыцца на дызайне, а потым апынулася на кафедры гісторыі і тэорыі мастацтваў. Мой пераход на «Мастацтвазнаўства» стаў тым момантам, калі я дакладна ўсвядоміла, чым хачу займацца, і знайшла любімую справу. Дагэтуль вельмі ўдзячная лёсу і людзям, якія паўплывалі на гэтае рашэнне.

Пытаць пра адчуванне колеру і ідэнтыфікацыю праз яго *alma mater* — у сценах Акадэміі справа марная. Канечне, гэта ўсе колеры адразу. Вось пахі і гукі абсалютна канкрэтныя. Найперш, пах растваральніка ў майстэрнях жывапісцаў і спецыфічны пах гліны на першым паверсе, дзе размяшчаліся майстэрні скульптураў. А гукі адмысловыя — паліфанія з фартэп’янных мелодый, ціхага мармытаньня тых, хто развучвае ролю, нечаканых ускрыкаў, манатонных прамой лектараў з-за зачыненых дзвярэй аўдыторыі і, вядома, маладога і вясёлага смеху.

З моманту паступлення ў Акадэмію ніколі з ёй не развітвалася. Нават калі працавала ў іншым месцы, я паралельна вучылася ў аспірантуры ці выкладала. Думаю, што калектыў Акадэміі, стыль адносін паміж выкладчыкамі і студэнтамі вельмі моцна ўплывалі на маё стаўленне да жыцця ўвогуле.

Ці паўплывала Акадэмія на мой характар? Мне здаецца, што характар — уласцівасць, дадзеная з нараджэннем. Канечне, чалавек прыстасоўваецца да абставін, але характар схаваць цяжка. Магчыма, Акадэмія навучыла мяне разумець гэта і з павагай ставіцца да індывідуальнасці іншых.

Калі згадваць пра любімы від з вакна аўдыторыі... У мяне не было любімага віду з вакна, але была любімая аўдыторыя 421 у галоўным корпусе, дзе праходзілі заняткі па гісторыі мастацтваў, дзе харызматычныя выкладчыкі закідвалі ў галовы студэнтаў неверагодныя ідэі, якія станавіліся зернем для мастацкіх праектаў, дзе было здадзена нямала важных іспытаў, дзе на сцяне ад шматгадовых прытульванняў студэнтаў з’явіліся шэрыя плямы-сілуэты і ў пустой аўдыторыі здавалася, што за партамі сядзяць здані. Вокны ў гэтай аўдыторыі звычайна былі зацягнутыя цёмнай тканінай (калі я вучылася, паказваць слайды можна было толькі ў цемры). Але, калі шчыльную тканіну ўсё ж адсоўвалі, адкрываўся від на вуліцу Сурганава. Імклівы рух транспарту і вулічная мітусня кантраставалі з размовамі пра вечнае і прыгожае і вярталі да сучаснага жыцця, наводзячы на думкі пра сустрэчы з сябрамі і штодзённыя клопаты.

Дыпломная работа фактычна вызначыла мой прафесійны шлях, бо тэму паходжання і стылістыкі традыцыйнага беларускага арнаменту я развівала далей у кандыдацкай дысертацыі. Канечне, на сённяшні мой погляд, некаторыя ідэі ў дыпломнай дастаткова наіўныя, але не магу сказаць, што мне сорамна за тое, што напісала 20 гадоў таму. На нашай кафедры заўсёды была добрая традыцыя — з трэцяга-чацвёртага курса студэнты звычайна ўжо вызначаліся з выбарам тэмы дыпломнай, бо напісанне навуковай работы патрабуе значнага часу на збор матэрыялу.

Традыцыя, уласцівая творчым школам, — гэта цесная сувязь настаўніка і вучня. Акадэмія не падобная на многія ўстановы адукацыі, дзе студэнт праходзіць пэўныя, вывераныя, этапы навучання і ў залежнасці ад прыкладзеных намаганняў атрымлівае чаканы вынік. Для спасціжэння таямніц творчасці такая схема не спрацоўвае. Студэнты засвойваюць майстэрства, а выкладчыкі цяропліва і настойліва шукаюць іх моцныя бакі. Перадусім у Акадэміі аддаецца перавага таленту. Адоранаму студэнту шмат што даруецца, але ж ад яго і патрабуюць максімальна раскрываць свой талент, працаваць на поўную моц.

Калі параўнаць час вучобы з якой-небудзь з’явай, аб’ектам ці станам, то гэта хутчэй за ўсё спіраль, якая сімвалізуе адначасова і няспыннае развіццё, і цыклічнасць, традыцыі. Так і Акадэмія, нарошчваючы абароты, развіваючыся, рухаецца, аднак жа, у рытме, зададзеным тымі, хто стаяў ля вытокаў.

Заніцаў Тарас КУЧЫНСКІ-ПАРАВЫ.

Двухтысячныя**САМАЕ ГАЛОЎНАЕ — УПЭЎНЕНАСЦЬ У САБЕ**

Вячаслаў ДАМУЦЬ,

тэлеаператар, выпускнік Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў (2006 г.), спецыяльнасць «тэлеаператарства», загадчык аддзела тэлеаператараў Дырэкцыі падрыхтоўкі праграм генеральнага прадзюсарскага цэнтра Белтэлерадыёкампаніі.

Паступіў я ў Акадэмію ў 2001 годзе. Быў старастам курса. Я вучыўся на завочным аддзяленні, і людзі ў групе ўжо працавалі на тэлебачанні. Магчыма, таму выкладчыкам з намі было прасцей. Мы ўжо разумелі, чаго мы хочам ад вышэйшай адукацыі.

Сам я да паступлення не працаваў у тэлевізійнай сферы — займаўся фатаграфіяй. Мне было цікава, але фатаграфаванне я больш інтуітыўна. Аператарскае мастацтва заснаванае ў многім на тэорыі фатаграфіі і жывапісу, таму першыя два-тры курсы мы займаліся выключна фатаграфіяй. Я ведаў пра тое, што аператары на першых этапах навучання ў асноўным займаюцца фатаграфіяй, вывучаюць законы кампазіцыі, светлавы малюнак, асвойваюць розныя жанры фатаграфіі. Таму і паступаў у Акадэмію менавіта з мэтай навучыцца фатаграфаванню. Я хацеў атрымаць веды ад прафесіяналаў і не планаваў звязваць сваё далейшае жыццё з тэлебачаннем.

Яркім для мяне быў сам момант паступлення. Таму што я паступаў, калі мне было ўжо 30 гадоў. Конкурс быў даволі вялікі. Да гэтага былі падрыхтоўчыя курсы, і я рыхтаваўся. Кожныя выхадныя прыходзілі са сваімі фатаграфіямі, горача іх абмяркоўвалі — да паступлення пагрэбны быў яшчэ і камплект фотаздымкаў з 20—30 штук на розныя тэмы. Прычым яны мусілі быць аформленыя. І афармлялі мы іх перад самым экзаменам. Дасюль памятаю, як вакол стаяў моцны пах клею. Першыя экзамены былі па спецыяльнасці. Напрыклад, у студыі трэба было зняць партрэт за пэўную колькасць часу — нам давалася 45 хвілін. Мы павінны былі прадставіць мастацкі вобраз чалавека. Наступнае заданне — зрабіць за адзін дзень фотарэпартаж у горадзе на зададзеную тэму. Маркіравалася плёнка, трэба было прынесці каля 10 фатаграфій. А ўсяго было толькі 36 кадраў. Тэма — «Дзеці сталіцы». Трэба было знайсці кропкі і для сябе прадумаць, як на фатаграфіях гэтых дзяцей падаць, падаць нейкі вобраз, прычым у жанры рэпартажу. А на наступны дзень мы мусілі прынесці аддрукаваныя здымкі.

Па прафесійных прадметах у мяне былі пяцёркі, а вось за пераказ я баяўся. Але ў выніку было не так кепска. З 20 балаў я набраў 19,5. Пры паступленні гэта быў адзін з лепшых вынікаў, што мяне вельмі здзівіла. Я паверыў у сябе.

У Акадэміі выкладчыкі давалі магчымасць раскрыцца. І самае галоўнае — было жаданне працаваць. З аднакурснікамі ў мяне былі вельмі добрыя адносіны, мы ўсе сябравалі. Рабілі нейкія сумесныя працы. У нас была моцная група.

З дванаццаці чалавек восем атрымалі дыпламы з адзнакай. Не зважаючы на тое, што мы вучыліся завочна, заняткі мы не прапускаралі. Ставіліся адказна і да агульнаадукацыйных прадметаў, і да прадметаў па спецыяльнасці. Усе хацелі вучыцца. Майстар-клас у нас вяла А. А. Суханавы, яна ў свой час стварыла гэтае аддзяленне. У яе вялікі досвед работы ў кіно, таму ёй было пра што нам сказаць.

У якасці дыпломнай працы я рабіў сваю троххвілінную замалёўку. У мяне была аматарская камера. Я ездзіў у адпачынак і там здымаў марскія пейзажы. Потым іх нарэзаў і пад музыку Вівальдзі падклаў шэраг прыгожых марскіх пейзажаў на ўзыходзе сонца. У свой час я хадзіў у мора, убачыў практычна ўвесь ціхаакіянскі рэгіён — ад Аляскі і да Новай Зеландыі. Усё гэта было ў мяне ў галаве.

Немагчыма аддзяліць творчасць ад жыцця, а жыццё — гэта рэальнасць. Вядома, ёсць праца, ёсць адказнасць за адзел, за людзей, ёсць сям'я, як я магу

іх абдзяліць? Але калі ёсць час, я пагружаюся ў нерэальнае. Самое натхненне не бярэцца з ніадкуль, яно прыходзіць ад навакольнага свету, ад людзей, якія побач, ад добрага кіно, якое глядзіш. Хочацца неяк праявіцца ў гэтым жыцці. Гадоў пяць таму я наладзіў выстаўку фатаграфій аператараў, менавіта з мэтай паказаць іх унутраны свет.

Плёначнай фатаграфіяй я цяпер не займаюся. Я вельмі доўга і ўпарта працягваў працаваць з плёнкай. Але з цягам часу я зразумеў, што ў лічбавай фатаграфіі значна больш магчымасцей. Плёнцы трэба прысвячаць шмат часу. У наш дынамічны час гэта немагчыма. Для гэтага трэба займацца толькі фатаграфіяй, і нічым іншым, а сумяшчаць усё даволі цяжка.

У рабоце аператара шмат адказнасці, таму што з матэрыялам, які зняты з камеры, павінны потым працаваць многія людзі. Першапачатковы матэрыял робіць аператар, і ягонае мысленне, светапогляд уплываюць на «карцінку», якую мы бачым.

У Акадэмію я паступаў свядома, я ведаў, чаго ад яе хачу. І што хацеў, атрымаў. Самае галоўнае, што я атрымаў ад выкладчыкаў, — упэўненасць у сабе. Я веру: тое, што я раблю, успрымаецца станоўча. Вельмі важна гэта ў час зразумець.

Запісалі Ганна БІЖЫК і Алена РУСАКЕВІЧ.

ЗАЛАТЫЯ ГАДЫ...

Сяргей ЖБАНКОЎ,

акцёр, выпускнік Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў (2008 г.), спецыяльнасць «акцёрскае майстэрства (музычны тэатр)», акцёр Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя М. Горкага.

Калі згадваю Акадэмію, чамусьці адразу ўяўляю блакітныя і пясочныя адценні. Напэўна, тое, што звязанае з прыемнымі ўспамінамі, заўсёды асацыіруецца з любімымі колерамі. А водар Акадэміі... Калі першы раз прыйшоў у Акадэмію, я яшчэ не ведаў, што буду туды паступаць. Проста зазірнуў да свайго сябра Антона Калініна, з якім разам вучыліся ў вучылішчы. Памятаю, быў трохі здзіўлены, як усё абсталывана. Памятаю водар нейкай старызны, у добрым сэнсе гэтага слова, і старых драўляных дзвярэй.

Мама мая заўжды казала: «Сярожа, студэнцкія гады — гэта залатыя гады!» І гэта праўда! Самы яркі ўспамін — гэта тое, што мы заўжды былі разам. Нам казалі, што гэта толькі першы курс мы такімі будзем дружнымі; потым, што гэта толькі два курсы мы такімі будзем дружнымі... Казалі: гэта цяпер вы разам іграеце дыпломныя спектаклі, адзін раз сыграеце і разыдзеце! Мы скончылі Акадэмію і яшчэ два гады збіраліся і ігралі дыпломныя спектаклі. Гэта ўжо потым хтосьці з'ехаў у Маскву, хтосьці стаў вельмі занятым, але два гады мы трымаліся і ігралі. Напэўна, самыя яркія і прыемныя ўспаміны — гэта жарты, людзі, агульная атмасфера нязмушанасці і тое, што мы заўжды адно аднаго падтрымлівалі, і ў творчым працэсе таксама. Ніколі не забудуся, як мы збіраліся пасля заняткаў у якім-небудзь дворыку, сядзелі, размаўлялі, нешта абмяркоўвалі; нашы ранішнія акцёрскія трэнінгі не забудуся. Калі цяжка, але ты падымаешся зранку і прыходзіш, таму што трэба, і Ірына Іванаўна прымушае нас бегаць, скакаць па радах. Гэта таксама крута. І гэта толькі прыемныя ўспаміны!

Калі назваць людзей, якіх згадваю з гадоў вучобы... гэта, найперш, мая жонка. Мы з ёй у вучылішчы займаліся. А потым мы разам паехалі паступаць у Акадэмію, а як адвучыліся — пажаніліся. І, напэўна, менавіта яна самы дарагі для мяне чалавек, таму што ўвесь гэты шлях навучання мы прайшлі разам. З сяброў гэта, вядома, Саша Цялюк, Света Карнялюк, Ігар Босак, Анзор. Мы і цяпер сябруем, прыходзім адно да аднаго ў госці. На прэм'еры.

Калі параўнаць час навучання ў Акадэміі з якой-небудзь з'яваю, станам... Чамусьці адразу ўявіўся трохкутнік, нават піраміда, што імкнецца ўверх. Хацела-ся б, вядома, каб гэты трохкутнік усё ж такі перажыў рамонт і гэтае месца заха-

валася. Для нас гэта святое месца. Вельмі шкада, калі праязджаеш паўз Акадэмію і разумееш, што дзверы зачыненыя і там нічога не адбываецца. Хочацца, каб там кіпела жыццё! Я думаю, у нас шмат моладзі, якой ёсць што сказаць! І я жадаю, каб хутчэй рамонт скончыўся. І моладзь сюды імкнулася. Так шмат залежыць ад нас, маладых акцёраў, ад тэатра, які мусіць прывабліваць і захапляць!

Чым бы я не займаўся падчас вучобы ў Акадэміі, каб у мяне была такая магчымасць? Мне здаецца, што не варта нас так мучыць па спецыялізаваных прадметах. У Акадэміі ў нас была этыка ў Карлаўны. Усе казалі, што ў яе занадта цяжка здаць. Але, не ведаю, ці тое яна чалавек-настрой, ці тое, калі я да яе прыходзіў, у мяне ўсё было ў парадку. Я ўсё здаваў і штоў сабе. Але ж у нас былі, і, ведаю, цяпер ёсць тыя, хто здае ёй па два-тры тыдні... Замест таго, каб аддаць свае сілы на маўленне і майстэрства, у іх галава забітая этыкай. На самай справе, мне калісьці далі карысную параду: у галаве мусіць быць фільтр. Зразумела, што ўсё ты не запомніш, проста не зможаш, але тое, што ты разумееш і лічыш патрэбным, ты заўжды возьмеш.

Змяніць штосьці ў сваім жыцці ў дадзены момант я не хачу. Але ж жыццё гэткая непрадказальная штука, хто ведае, можа, я паспрабую сябе ў якасці рэжысёра.

Калі я толькі паступіў у Акадэмію, паралельна трапіў на конкурс «Зорны дыліжанс» (накшталт «Фабрыкі звезд» па-беларуску). Мне заўсёды вельмі хацелася спяваць, хацелася, каб са мною займаліся. Я яшчэ ў вучылішчы палюбіў выконваць розныя вакальныя рэчы, і мне хацелася на сцэну, спяваць! І вось, калі я паступіў у Акадэмію і адначасова прыняў удзел у «Зорным дыліжансе», я пачаў разумець, што сам сябе магу ашукаць, што свет «Зорнага дыліжанса», ён нейкі несапраўдны. Нягледзячы на ўсю яго прывабнасць, маштабнасць, тэлевізійнасць, усё гэта не тое. А тут, у Акадэміі, неяк усё цяплей, гэты свет больш жывы, і ў ім больш чагосьці сапраўднага. Мне і цяпер цікавая эстрада, хочацца спяваць на сцэне, але ўжо тады я разумеў, што тэатральнае «кухня» мне бліжэй. І не столькі нейкая падзея, колькі вось гэтае ўсведамленне стала для мяне паваротам.

Ці паўплывала вучоба на мой характар? Так. Я і не думаю, што здолею арганізаваць працэс, выказваць і адстойваць свой пункт гледжання. Не ведаў, што ўва мне могуць выявіцца такія якасці, а вось, дзякуючы Акадэміі, зразумеў і стаў для курса капітанам!

У нас было некалькі дыпломных спектакляў. «Ах, Галівуд, Галівуд!», «Алена Прыгожая», «Венскія сустрэчы» і «Канцэрт». «Венскія сустрэчы» — гэта класічныя аперэты, а «Канцэрт» складаўся з рускіх аперэт. Быў яшчэ «Расія Жывага» рэжысёра Дзмітрыя Багаслаўскага. Вы былі пра нерэалізаваныя праекты: якраз гэтую пастаноўку і хацелася б аднавіць. А дзякуючы спектаклю «Ах, Галівуд! Галівуд!» я трапіў у тэатр імя М. Горкага. Гэта наш адзін з самых дзёрзкіх, вясёлых спектакляў. Хаця здаралася рознае. Адночы перад спектаклем я ўзяў светлавы прыбор, а дзесьці агаліўся дрот, і мяне замкнула! Я тады спужаўся пасапраўднаму — схапіў і не мог адпусціць. Усё жыццё прамільгнула, як фільм, перад вачыма. І вось, калі ўсё вакол ужо расплылося, я здолеў выкінуць гэтыя дроты. Казалі, што я бледны-бледны, але сцвярджалі, што спектакль прайшоў лепш, чым звычайна.

Традыцыі Акадэміі? Гэта пасвячэнне. Мне яно вельмі запомнілася. Яшчэ добрая традыцыя — конкурс «Чытаюць і спяваюць студэнты БДАМ». Гэта святая Акадэміі, калі ўсе збіраюцца, слухаюць адно аднаго, глядзяць, хто што зрабіў...

Запіс Настассі ФАНАРЫКАВАЙ.

*Кіраўнік праекта: Марыя КАРПЯНКОВА.
Фота Паліны ЛЯЖАНСКАЙ.*

Р. С. Сёння, калі Беларускае дзяржаўнае акадэмія мастацтваў, якая апошнія некалькі гадоў з-за рамонт у галоўным корпусе рыхтавала студэнтаў на Каліноўскага, Чычэрына, Будзённага..., нарэшце вяртаецца ў родныя сцены, на праспект Незалежнасці, хочацца пажадаць ёй, каб добрыя старыя традыцыі працягваліся. І нарадзіліся новыя.